

AD

ORLOGSGASTENS TJENESTEFORHOLD

1. oplag

182
1968
OLIGIE
MAG

SØVÆRNSKOMMANDOEN
APRIL 1968

Danmarks Riges Grundlov af 5. juni 1953

§ 81

Enhver våbenfør mand er forpligtet til med sin person at bidrage til fædrelandets forsvar efter de nærmere bestemmelser, som loven foreskriver.

Forord

Til orlogsgasten!

I dette hæfte vil De finde de vigtigste oplysninger om de tjenstlige forhold, der vedrører enhver orlogsgast.

Hæftet skal tjene som håndbog til støtte for Dem i Deres videre tjeneste, efter at De ved Deres grunduddannelse på Eksercerskolen har modtaget undervisning i de omhandlede emner.

Ud over de her i hæftet omhandlede generelle emner findes mange detailbestemmelser, der vedrører den meniges forhold. Opstår der for Dem i Deres tjenestetid problemer, som ikke kan løses ved dette hæftes hjælp eller ad andre veje, da kan De trygt henvende Dem til Deres chef for råd og vejledning.

Note: Indholdet i dette hæfte vil i revideret og illustreret form blive optaget i en *HANDBOG* for *ORLOGSGASTER*, der er under udarbejdelse.

Til støtte ved og efter tjenstekendskabsundervisning er som tillæg medtaget plancher m. v., der senere vil indgå i ovennævnte »Håndbog for Orlogsgaster«.

Indhold

Kapitel 1: Omgangsformer	7
Afsnit 1: Indledning	7
Afsnit 2: Kommandoforhold	8
Afsnit 3: Lydighed	8
Afsnit 4: Respekt og Agtelse	9
Afsnit 5: Enkeltmandshonnør. (Hilsepligt)	9
Afsnit 6: Tiltaleformer	12
Afsnit 7: Henvendelsesformer	13
Afsnit 8: Samarbejdsordningen	13
Afsnit 9: Klageadgang	14
Kapitel 2: Skik og orden	16
Kapitel 3: Tavshedspligten	22
Kapitel 4: Geneve-Konventioner	27
Afsnit 1: Indledning	27
Afsnit 2: Krigsfangekonventionen	27
Afsnit 3: Maritim- og hærkonventionen	29
Afsnit 4: Forhold som krigsfange	29
Kapitel 5: Rets- og straffeforhold	31
Afsnit 1: Indledning	31
Afsnit 2: Borgerlige og militære forseelser	32
Afsnit 3: Handlinger, der er strafbare efter militær straf- felov	32
Afsnit 4: Disciplinarmidler og straf	33
Afsnit 5: Eftertjeneste	35
Afsnit 6: Hjemsendelse	35
Afsnit 7: Straffesagers afgørelse	35
Kapitel 6: Militær beklædning	38
Afsnit 1: Uniform	38
Afsnit 2: Behandling af udleveret mundering	39
Afsnit 3: Distinktionering	40

Kapitel 7: Civil påklædning	42
Kapitel 8: Afledning	44
Kapitel 9: Forplejning	47
Kapitel 10: Friheder	48
Kapitel 11: Fribefordring	54
Afsnit 1: Almindelige bestemmelser	54
Afsnit 2: Rejsehjemmel	54
Afsnit 3: Gyldighedsområde	55
Afsnit 4: Togbenyttelse m. v.	56
Afsnit 5: Særlige regler	56
Afsnit 6: Særlige regler for anvendelse af rutebiler	57
Afsnit 7: Rejser før orlov ved jul, påske og pinse	57
Afsnit 8: Godtgørelse for rejser med andre offentlige befordringsmidler	57
Afsnit 9: Rejse til Grønland og Færøerne samt nærme- ste udland	57
Kapitel 12: Velfærd	59

BILAG:

- 1: Søværnets militære personel
- 2: Optræden på Flådestation

TILLÆG:

- I: Forsvarets organisation
- II: Søværnets organisation
- III: Hærens fredstidsinddeling
- IV: Flyvevåbnets organisation
- V: Hjemmeværnets organisation
- VI: NATO-organisation
- VII: Eksempel på ansøgning
- VIII: Alarmering
- IX: Ombordkaldelse
- X: »Forholdsordren«
- XI a-d: Gradstegn

Kapitel 1

Omgangsformer

Afsnit 1:

INDLEDNING

I ethvert samfund og i enhver gruppe inden for et samfund eksisterer der skrevne eller uskrevne regler for medlemmernes adfærd, både for den enkeltes optræden og for den indbyrdes omgang.

Sådanne omgangsformer er som regel udviklet gennem den tid, gruppen har eksisteret, ud fra rent praktiske hensyn med henblik på løsningen af gruppens opgaver og under påvirkning både af det omgivende samfund og af de enkelte gruppemedlemmer. Som følge heraf vil omgangsformerne kunne være meget forskellige i forskellige samfund eller grupper. De vil f. eks. finde store forskelle mellem omgangsformerne herhjemme og ikke blot i fjerne lande, men også i vore nabolande. Der gælder helt specielle omgangsformer i Folketinget, ved domstolene, i Kirken og på fodboldbanen, ligesom De sikkert har bemærket, omgangsformen kan variere fra arbejdsplads til arbejdsplads.

Forsvaret har da også sine særlige omgangsformer, fremkommet

som resultat af mangeårige erfaringer og med særligt henblik på forsvarets særlige opgaver og de vilkår, hvorunder de skal løses, således at det mest effektive samarbejde sikres både under fredstidsberedskab og i en evt. kampsituation. I Søværnet er omgangsformerne ofte dikteret af de særlige krav, som tilværelsen om bord i skibe og fartøjer stiller.

Der er foregået en stadig tilpasning af de militære omgangsformer til samfundets almindelige omgangsformer, og ikke mindst i de senere år har udviklingen nærmet forholdene i det militære liv til de civile, og det har også vist sig, at flertallet af orlogsgasterne hurtigt finder sig til rette med de særlige omgangsformer, fordi de får forståelsen af, at de er begrundede i de særlige forhold og at de er hensigtsmæssige, hvor så mange skal leve og arbejde gnidningsløst sammen.

Beskrivelsen af omgangsformerne er i det efterfølgende opdelt i:

- Kommandoforhold
- Lydighed
- Respekt og agtelse
- Hilsenpligt

- Tiltaleformer
- Henvendelsesformer

Endvidere er en del af bestemmelserne i det efterfølgende kapitel 2 »Skik og Orden« udtryk for omgangsformen i Søværnet.

Afsnit 2:

KOMMANDOFORHOLD

For kommandoforhold er fastlagt følgende definitioner, der benyttes i det efterfølgende:

Foranstående/Efterstående/Ligemænd.

Enhver militær person, der i den militære rækkefølge (se tillæg 1) står foran en anden, er dennes *foranstående* og den anden hans *efterstående*, medens menige er *ligemænd*.

Foresat/Undergivne.

Den, der har kommandomyndighed, har befalingsmyndighed inden for det pågældende tjenesteområde, og er *foresat* for sine *undergivne*. Det kan ske, at en menig ved særlig ordre bliver foresat for andre menige, f. eks. som fører af et fartøj, og i dette tilfælde har han samme myndighed som andre foresatte inden for det angivne tjenesteområde. Den

foresatte har *tjenstlig befalingsret*, den undergivne tilsvarende *lydighedspligt*.

Afsnit 3:

LYDIGHED

Enhver lovlig ordre skal straks adlydes nøjagtigt og villigt.

Hvem skal adlydes.

- Orlogsgasten skal adlyde enhver ordre, som skildvagt, patrulje og ronder giver.
- Han skal adlyde sin foresatte.
- Han skal adlyde enhver foranstående i uniform, eller som han kender, selv om denne ikke er hans foresatte.

Modstridende ordre.

Modtager en orlogsgast en ordre, der er i modstrid med en allerede modtaget ordre, er det orlogsgastens pligt at gøre den, der giver ordren, opmærksom herpå. Fastholdes ordren derefter, skal den adlydes.

Formodet misforståelse.

Modtager orlogsgasten en ordre, om hvilken han har gyldig grund til at formode, at den må bero på en misforståelse, er det hans *pligt* at gøre

opmærksom herpå. Fastholdes ordren skal den adlydes.

Lovlig befaling.

Orlogsgasten må gå ud fra, at enhver befaling, der gives ham af en foresat, er en lovlig tjenstlig befaling, som det er hans pligt straks at adlyde.

Ansvarsfri.

En orlogsgast, der adlyder en befaling, er ansvarsfri, selv om han ved udførelsen kommer til at begå en forbrydelse. Det er dog en væsentlig betingelse for ansvarsfrihed, at orlogsgasten ikke har vidst, eller at det ikke var ham umiddelbart indlysende, at befalingen tilsigtede en forbrydelse, jfr. nedenfor.

Ikke ansvarsfri.

Hvis det er orlogsgasten umiddelbart indlysende, at befalingen tilsigter en forbrydelse, skal befalingen ikke adlydes, og der kan hverken rettes tiltale eller blot bebrejdelse mod ham, fordi han ikke har adlydt.

Ordre ikke udført.

Bliver en ordre af en eller anden grund ikke udført rettidigt, – eller bliver den slet ikke udført, skal dette snarest meldes til den, der har udstedt ordren.

Afsnit 4:

RESPEKT OG AGTELSE

Ud over lydighedspligt, således som den er klart defineret ovenfor, kræves af enhver en gensidig respekt og agtelse, som får et udtryk i almindelig høflighed, ligevægtighed og korrekt optræden.

Afhold Dem derfor fra kritik og nedsættende omtale af foranståendes handlinger eller befalinger i trediemands påhør. Har De grund til at klage i henhold til klagereglerne, så følg disse regler, men tænk på, at De ved at give frit løb for Deres besværgelser og eventuelle utilfredshed i andres påhør kan skade forsvaret og dets personel ved at virke nedbrydende på kammeraternes tilid til forsvaret eller dets befalingsmænd.

Afsnit 5:

ENKELTMANDS HONNØR

Hilsepligt.

Det menige personel har hilsepligt over for alle foranstående fra eget tjenestested samt alle foresatte og skildvagter.

Der hilses, såvel når den foranstående er i uniform, som når han er i civil påklædning, og den menige kender ham.

Den militære hilsen aflægges,

hver gang den menige møder den foranstående.

Om bord i skibe og under landtjeneste inden for et bestemt afgrænset tjenesteområde som kaserne el. lign. hilses kun ved første møde i dagens løb. Enhver efterstående skal dog hilse, hver gang han tilkaldes af eller henvender sig til foranstående eller befalingsmænd i andre danske eller udenlandske værn.

Den militære hilsens aflæggelse.

Står efterstående stille, og foranstående går forbi, gør efterstående fornøden plads, indtager retstilling, gør front mod foranstående og aflægger den militære hilsen.

Er efterstående i bevægelse, aflægges den militære hilsen i almindelig gang, idet der gives fornøden plads. Er flere efterstående i følge, gøres plads til samme side, og alle hilser samtidigt.

En hilsen skal påbegyndes så tidligt, at besvarelse af hilsenen kan nå inden passage.

Under passage bagfra påbegyndes den militære hilsen, når efterstående er på højde med den, der skal hilses, og afsluttes, når efterstående har tilbagelagt 3 skridt.

En efterståendes hilsen for en foranstående skal besvares.

For førere af motorkøretøjer bortfalder pligten til at aflægge eller besvare hilsen under kørselen, eller når forholdene iøvrigt forhindrer

det. Passagerer i automobiler hilser, med mindre de er under kommando. Cyklister hilser under kørsel, såfremt hensynet til færdselssikkerheden tillader det.

I mindre ro- og sejlfartøjer aflægges hilsen siddende, når foranstående går om bord eller forlader fartøjet.

Foranstående går sidst om bord og først fra borde.

Anm.: Ved motorkøretøjer forstås i dette hæfte: Biler, motorcykler og cykler med hjælpemotor.

Ved cykler forstås: Trædecykler.

Ubevæbnet enkeltmands honnør.

I tilfælde, hvor der ifølge honnørtabellen skal aflægges hilsen med »front for« eller »front mod« den honnørberettigede, gøres holdt, retstilling indtages og den foreskrevne hilsen aflægges.

Som ubevæbnet regnes i den forbindelse også personel med maskinpistol/gevær overhængt, pistol i taske, indstukket sabel

På stedet.

Ved honnørberettigets passage hilses fra 6 skridt før til 6 skridt efter. I øvrige tilfælde hilses under selve ceremonien.

Under bevægelse.

Befinder den, der skal afgive honnør med »front for« eller »front

HONNØR TABEL

HONNØRBERETTIGET	»front for/ front mod«	Bevæbnet med våben overhængt. Ubevæb- net	Bevæbnet, bortset fra våben overhængt.
Deres Majestæter Kongen og Dronningen samt medlemmer af kongehuset.	front for	Hånden til huen	Op- retning
Fremmede statsoverhoveder og medlemmer af udenlandske kongehuse.	do	do	do
Faner og estandarter, der bæres udfoldet og hører til et militær kommando.	do	do	do
Ligtog (kisten).	do	do	do
Ved orlogsflagets hejsning og nedhalning.	front mod	Huen af	do
Når nationalmelodier og kongesangen spilles og synges som sådanne.	do	do	do
Ved stabelafløbning, når skibet løber af stablen.	do	do	do
Ved begravelse, når kisten sænkes i jorden, under jordpåkastelsen, bønnen og velsignelsen.	do	do	do
Ved dødsfald om bord, når kisten bæres fra borde eller sættes over bord.	do	do	do
Ved kransenedlægning under selve ceremonien.	do	do	do
Under afgivelse af skansevagtshonnør.	do	Ret- stilling	do
Under afgivelse af salut (dog ikke sørgesalut) og faldrebshonnør, samt når der blæses (pipes) front.	do	u/hilsen do	do
Aflæggelse af hilsen for/besvarelse af hilsen fra skildvagter.	—	Hånden til huen	do
Alle foranstående fra eget tjenestested samt alle foresatte.	—	do	do
Orlogsflaget ved passage af faldreb eller landgang.	—	do	do

Når stålhjelm bæres, tages den aldrig af i forbindelse med honnør, men i de tilfælde, hvor huen skal tages af, jfr. ovenfor, hilses i stedet med hånden til stålhjelmen.

»Front for«: Den, der afgiver honnør placerer sig vinkelret på den honnørberettigedes bevægelsesretning.

mod«, sig på cykel på stærkt befærdede gader og veje, aflægges den militære hilsen under passage; men på alle andre steder skal han stå af cyklen, holde denne på sin venstre side og gøre front, medens han aflægger den militære hilsen.

Maskinpistol-, gevær- og maskingeværbevæbnet enkeltmands honnør.

I tilfælde, hvor der ifølge honnørtabellen skal afgives honnør ved opretning med front for/mod, gøres holdt og retstilling indtages uden ændring af føringsmåde.

På stedet.

Ved honnørberettigedes passage hilses fra 6 skridt før til 6 skridt efter. I øvrige tilfælde hilses under selve ceremonien.

Under bevægelse.

Der hilses ved at dreje hovedet og se frit på den, der hilses, uden ændring af føringsmåde. Den frie arm holdes som i retstilling.

Afsnit 6:

TILTALEFORMER

Når efterstående henvender sig til foranstående, kan enhver høflig tiltaleform anvendes, idet han dog skal søge at anvende nedennævnte former:

melder, forespørger, tillader, søger.

Normalt nævnes i samtalens indledning den foranståendes charge (kommandør, fenrik, korporal) eller stilling (chefen, banjermesteren, vagtassistenten). Ved den fortsatte henvendelse anvendes formen »De«. Henvendelsen gøres så kortfattet som muligt, og der tales højt og tydeligt.

Hvis en foranstående er optaget, når en efterstående skal henvende sig til ham, venter den efterstående i passende afstand, indtil den foranstående vinker ham nærmere. Kun når han ved, at sagen haster, skal han straks henvende sig.

Er den foranstående i samtale med chefen, eller befinder chefen sig i samme rum, spørges chefen om tilladelse til henvendelsen. Er nogen af chefens foresatte til stede, rettes henvendelsen i stedet til denne.

Kender efterstående ikke den foranstående, han skal henvende sig til, spørger han sig frem ved ordene: »Jeg søger...«, »Ordonnansen søger...«.

Er en efterstående beordret til at møde hos en foranstående, melder han sig ved sit nummer eller bestilling: »3404 melder sig«, »Ordonnansen melder sig«.

Ved overbringelse af en melding skal overbringeren være sikker på, at han har forstået den, samt at den bliver afgivet til rette vedkommen-

de. Tillige skal han vide, om han skal have svar med tilbage, om han skal melde sig tilbage til den, der har sendt ham, samt hvad han skal gøre, såfremt han ikke træffer den, til hvem meldingen skal afgives.

Afsnit 7:

HENVENDELSESFORMER

Ved henvendelse til foranstående træder efterstående hen foran foranstående i 2 skridts afstand, indtager retstilling (såfremt dette ikke umuliggøres, f. eks. af slingerage) og aflægger den militære hilsen, indtil denne er besvaret, hvorefter han foretager henvendelsen.

Er foranstående i bevægelse, går efterstående hen på hans venstre side, falder i trit med ham og aflægger hilsen, som ovenfor anført.

Skal en efterstående tale med en foranstående, der befinder sig i en messe, et lukaf eller kontor, tager han først sin hue af (stålhelmet af-tages ikke, maskinpistol- og gevær-bevæbnede beholder huen på, medmindre våbnet er overhængt) og banker derefter på døren. Når der er svaret på hans banken, åbner han døren, træder indenfor, lukker døren og indtager retstillingen. Svarer der ikke på hans banken, gentages denne, og han træder indenfor, selvom der stadig ikke svares. På tegn fra foranstående træder han hen i 2 skridts afstand og foretager

henvendelsen som ovenfor anført, hvorefter han træder af og forlader rummet.

Træffes den foranstående sovende, og henvendelsen ikke kan udsættes, henvender den efterstående sig først med hævet stemme. Vågner den foranstående ikke, purres han, ved at den efterstående behersket rusker ham i skulderen.

Afsnit 8:

SAMARBEJDS- ORDNINGEN

For at fremme den enkeltes trivsel, styrke fællesskabet og øge forsvarrets effektivitet er der ved de enkelte tjenestesteder oprettet en samarbejdsordning.

Denne samarbejdsordning, der er indført i samtlige værn, er fastsat ved lov (loven trådte i kraft den 1. januar 1968) ud fra ønsket om at skabe en vis ensartethed de forskellige tjenestesteder og værn imellem. Således fastsættes i loven og de dertil knyttede administrative bestemmelser en række regler, som bl. a. omfatter valg af talsmænd, disses virkeområde og uddannelse (som talsmænd), visse procedureregler samt oprettelse af forskellige udvalg af samarbejds-mæssig karakter. Disse forhold forklares nærmere i en af Forsvarets Oplysnings- og Vel-færdstjeneste udarbejdet pjece.

Loven om samarbejde berører

ikke den enkeltes ret til at henvende sig til sin eller sine foresatte. Ej heller retten for den enkelte (eller flere samlet) til at gøre brug af klagereglerne, der omhandles i næste afsnit.

Afsnit 9:

KLAGEADGANG

Ud over de muligheder, der er fastlagt ved samarbejdsordningen, kan enhver henvende sig til sin chef eller foresatte befalingsmand i alt, hvad der vedrører den pågældende selv.

Såfremt henvendelsen gælder utilfredsstillende tjenstlige forhold, skal han henvende sig til chefen.

Såfremt flere i forening ønsker henvendelse vedrørende samme andragende, skal to af dem på egne og de andres vegne forebringe andragendet eller underskrive det, hvis det indgives skriftligt.

Har henvendelsen karakter af klage over en foresat eller foranstående, skal reglerne i loven om klageadgang for menige følges.

Klagereglerne.

Klage over en foresat eller en foranstående fremføres skriftligt eller mundtligt for chefen.

Såfremt flere ønsker at klage i forening, skal to af dem på de øvriges vegne fremføre den fælles kla-

ge; sker det skriftligt, skal klagen indeholde navnene på samtlige deltagere.

Den menige har ret til at drøfte klagen med en talsmand, og såfremt talsmanden er villig hertil, kan han møde sammen med den menige (eller i stedet for denne) ved klagens fremførelse.

Er en klager utilfreds med chefens afgørelse, kan han skriftligt og direkte indbringe sagen for Forsvarsministerens Klageudvalg, der består af en civil formand, en auditor og en repræsentant for vedkommende værn, korps og lign. Udvalget foretager indstilling i sagen til Forsvarsministeren, der træffer den endelige afgørelse, hvorom klageren får underretning. Også ved henvendelse til klageudvalget kan den menige eventuelt få bistand af talsmanden.

Udvalgets adresse er:

Forsvarsministerens Klageudvalg,
Forsvarsministeriet,
Slotsholmsgade 10, 1216 Kbhvn. K.

Da det er en alvorlig sag at klage, bør dette ikke tages letsindigt og tankeløst. Den, der tænker på en klage, må grundigt overveje sagen og derved også gøre sig klart, om han ikke selv ved sin opførsel har givet anledning til den foranstændes adfærd.

I enhver klage skal den værnepligtige nøje holde sig til, hvad han mener selv at have lidt af uret, og

kun fremføre, hvad han anser for sandhed. Værnepligtige, der ikke selv har været genstand for den tale eller behandling, som omtales i klagen, må ikke deltage i denne, men kan naturligvis blive afhørt som vidner.

Fremsættelse af en bevidst grundløs klage vil medføre strafansvar. Endvidere skal den måde, hvorpå en klage eller ansøgning fremsættes, være korrekt. En i usømmelig form fremsat klage vil således kunne medføre straf for respektstridighed, ligesom det kan være strafbart, såfremt en menig ytrer sin utilfredshed med en foresats adfærd eller klager over mangler og besværligheder på en sådan måde, at han burde indse, at dette kan give anledning til udbredelse af en utilfredshed, som er farlig for disciplinen.

Er den menige i tvivl om klage-reglerne, vil han altid kunne søge oplysning hos sine foresatte, der er

ansvarlige for, at der ydes korrekt vejledning herom.

Det tilrådes værnepligtige og talsmænd – der handler på disses vegne – før klage indgives, at søge vejledning hos den stedlige socialrådgiver. Denne har pligt til at yde vejledning, eventuelt efter at han – uden udgift for den radsøgende – har indhentet juridisk bistand i sagen.

Ifølge loven om folketingets ombudsmand er der hjemlet enhver borger ret til direkte for ombudsmanden at besvære sig over den militære forvaltning.

Forinden en menig indgiver klage til ombudsmanden, bør klagen imidlertid først forelægges de myndigheder, der efter lovgivningen skal behandle de militære klager. Dette vil for værnepligtiges vedkommende sige, at klagen på den foran beskrevne måde bør indbringes for Forsvarsministerens Klageudvalg.

Kapitel 2

Skik og orden

Ud over de i forrige kapitel omtalte omgangsformer findes der i Søværnet en samling generelle anvisninger og bestemmelser, der betegnes »SKIK og ORDEN«, som skal være kendt af alt Søværnets personel.

For de enkelte tjenesteder vil der herudover i disses ordrebøger, eller i anden skriftlig form, være fastsat supplerende bestemmelser til de generelle bestemmelser om »SKIK og ORDEN«, som er anført i dette kapitel.

For at lette oversigten er bestemmelserne opført i alfabetisk rækkefølge efter begyndelsesbogstav for et karakteristisk ord i teksten.

Agitationsmateriale.

Opråb, plakater o. l. må kun med chefens tilladelse omdøles eller opslås på tjenestesteder.

Det er forbudt på militært område, uden chefens tilladelse, at uddøle, opsætte, fremlægge eller med sådant formål for øje at være i besiddelse af eller forskaffe sig enhver form for reklame- eller agitationsmateriale.

Herunder hører tillige skrifter,

løbesedler eller lignende, som ved behandling af militære forhold tilsigter eller er egnet til at skabe misfornøjelse med militærtjenesten eller at have en uheldig indflydelse på disciplinen.

Det er endvidere forbudt uden særlig tilladelse at søge at opnå underskrifter eller anden form for tilslutning på adresser og lignende, ligesom det er forbudt at underskrive eller på anden måde give tilslutning til sådanne.

Banjer. Ophold på -

Fra der er pebet »til køjs« til »udpurring overalt«, skal der herske ro på banjer og i soverum.

Ingen må lægge sig i anden køje, end den han tildeles, eller forstyrre andre i deres køjer.

Når der efter tilladelse slanges på køjer, skal køjetøjet (tæpper og lagner) være beskyttet af et køjeovertræk.

Ved udpurring skal enhver *straks* tørne ud af køjen og hurtigst muligt vaske sig, klæde sig på og rigge sin køje.

Beruselse.

Beruselse i uniform er forbudt, og det er ligeledes forbudt at forlede andre hertil.

Brand, eksplosionsfare.

Enhver skal udvise den største forsigtighed og omtanke ved omgang med ild og lys.

Chefen fastsætter evt. særlige bestemmelser for anvendelse af tændstikker o. l. ombord. Brug af tændstikker (og anden åben ild) er altid forbudt i laster, kældre, hellegatter, tanke, magasiner eller andre op-lagsrum.

På dækket er enhver tobaksrygning og brug af åben ild forbudt under oliefyldning, eller når ammunition eller sprængstoffer transporteres.

Tobaksrygning er, udenfor arbejds- og øvelsestiden, tilladt på dækket på de dertil anviste steder, undtagen når »Klart skib« er etableret.

For tobaksrygning om læ fastsætter chefen nærmere bestemmelser, dog er tobaksrygning og brug af åben ild forbudt på fyrpladser med oliefyrede kedler.

Tobaksrygning i orlogsfartøjer (motorbåde, sejlbåde og rofartøjer) er normalt ikke tilladt, men tilladelse kan gives, f. eks. når fartøjet er udsendt i længere tidsrum.

Opbevaring af tændvædske el. lign. i private gemmer er forbudt.

Fløjten.

Det er efter gammel orlogsskik forbudt at fløjte i skib eller på kaserne.

Flådestation. Ophold på -

I tillæg nr. 2 er anført uddrag af bestemmelser vedr. ophold på flådestationer.

Foreninger, sammenkomster o. l.

Militært personel må ikke uden den foresattes tilladelse indbyrdes danne foreninger i tjenstlige eller politiske øjemed, holde sammenkomster eller rådslå om tjenstlige eller politiske sager (jfr. dog bestemmelserne under omtalen af »Samarbejdsordningen« i kapitel 1). Det *kan* forbydes det pågældende personel at deltage i politiske optog, møder og foreninger af civile medborgere.

Det *er* forbudt personel i uniform at deltage i optog eller møder, hvor der demonstreres mod tjenstlige forhold inden for forsvaret eller mod forsvaret i almindelighed.

Forlade sit arbejde.

Ingen må forlade det arbejde, hvortil han er sat, uden efter ordre eller tilladelse.

Har en menig midlertidig været borte fra sit arbejde, skal han ved tilbagekomsten melde sig til den be-

falingsmand, der har givet ham ordre eller tilladelse til at forlade arbejdet.

Forsvarets materiel. Omgang med –

Alt forsvarets materiel skal behandles på forsvarlig og reglementeret måde, og der skal udvises økonomi med forbrug af materiellet.

Det er forbudt at bortkaste eller beskadige statens eller andres ejendele. Findes sager, som formodes bortkomne, skal de snarest afleveres til banjermesteren eller vagtassistenten, for at ejermændene kan findes.

Vedrørende våben og ammunition, se særligt afsnit.

Fotografering.

Fotografering på og af militært område må kun finde sted med chefens tilladelse.

(Bestemmelsen gælder også for civilpersoner.)

Gaver.

Det er forbudt at begære gaver under enhver form, såvel ombord som i land.

Frivilligt ydede drikkepenge eller andre gaver afleveres til næstkommanderende for viderefordeling.

Gudstjeneste.

Enhver skal forholde sig roligt un-

der religiøse handlinger som f. eks. gudstjenester, andagter o. l.

Handel.

Det er forbudt mandskabet at føre varer ombord til forhandling.

Landlov. Optræden under –

Militært personel skal – såvel her i landet som i udlandet – adlyde det stedlige politi samt anvisninger fra forsvarets befalingsmænd, militærpoliti og udsendte militære patruljer.

Støjende og provokerende adfærd skal undgås.

Lægehjælp.

Føler nogen sig syg, skal han fremstille sig for lægen, når der pibes »syge til doktoren«.

Føler den menige senere på dagen, at han trænger til lægehjælp, skal han melde sig hos lægen eller, hvor læge ikke findes, hos banjermesteren eller anden foresat. Er den der føler sig syg på vagt (på post), må denne kun forlades med vagtassistentens tilladelse.

Lider en mand af smitsom sygdom, skal han straks melde sig til lægen. Mener han at have opdaget smitsom sygdom hos andre, skal han straks melde dette til banjermesteren.

Kommer orlogsgasten ved et ulykkestilfælde til skade i tjenesten, skal han snarest melde herom til

foresatte. Mener han at have krav på erstatning i henhold til lov nr. 94 af 27/3 1934 om invaliderente til tilskadekomne militære værnepligtige, skal han senest ved hjemsendelsen fremsætte begæring herom.

Mønstringer.

Alle mønstringer eller opstillinger skal foregå med nøje overholdelse af korrekt form, med præcision og hurtighed, og enhver skal indprente sig de ordrer, der gives.

Omgangstone.

Ingen må tage sig selv til rette, anvende øgenavne, bruge trusler, ukvemsord eller skældsord eller ærekrænkende ord imod nogen.

Det er forbudt at yppe kiv eller tage del i en opstået strid eller at bruge våben imod nogen ved sådan lejlighed.

Opmærksomhedssignal.

Når opmærksomhedssignal gives med bådsmandspibe eller med ordreanlægs signalanordning, skal enhver straks give agt på den påfølgende kommando eller meddelelse.

Ophold i fritid på tjenestestedet.

Menige må i fritiden kun opholde sig på de dertil anviste steder.

Passage til og fra tjenestestedet.

Enhver passage til og fra skib, kaserne og fort skal foregå ad de dertil anviste veje.

Inden for flagtid afgives honnør for orlogsflaget, når faldrebet passerer.

Intet må føres fra borde eller bringes ombord, uden at det sker åbenlyst og ad de dertil bestemte veje.

Det er forbudt mandskabet at føre vin, spiritus og øl ombord; det er heller ikke tilladt at føre varer ombord til forhandling.

Ingen må forlade skib, fort, kaserne eller fartøj uden tilladelse.

Når den menige efter ordre eller med tilladelse forlader tjenestestedet, skal han til vagtassistenten opgive sit nummer, og han har selv ansvar for at være bekendt med, hvilket tidspunkt han senest skal møde ombord igen.

Ved tilbagekomst til skibet melder han sig straks til vagtassistenten for »afstregning«, hvis anden ordre herfor ikke er fastsat i skibets ordrebøger.

Vedrørende ophold på Flådestation, se tillæg 2.

Poster.

Ingen må sove på sin post, og ingen må forlade sin post uden at være afløst.

Ingen må uden tilladelse lade sin tjeneste udføre af en anden.

Private ejendele.

Skabe, kistebænke m. v., som er stillet til rådighed for opbevaring af udleverede og private effekter, skal holdes aflåse.

Den, for hvem noget er bortkommet, skal snarest melde dette til banjermesteren (kasernemesteren).

Det er forbudt den menige selv at opbevare værdigenstande eller større pengebeløb samt tændvædske o. l. Større værdier afleveres til tjenestestedet, for midlertidig opbevaring og udlevering inden landlov.

Anbefalede breve til militært personel bør ikke indeholde beløb over 75 kr., som for tiden er maksimumsbeløb for, hvad postvæsenet eller forsvaret kan forventes at ville erstatte i tilfælde, hvor disse myndigheder bliver ansvarlige for forsendelsens bortkomst.

Private sager, som den menige opbevarer i Søværnets skibe eller på forsvarets etablissementer, er IKKE forsikrede af staten. Mandskabet må således selv holde sådanne sager forsikrede, hvis de måtte ønske forsikringsmæssig dækning, hvis sagerne beskadiges eller mistes.

Opbevaring ombord eller på landtjenestested af private våben må kun finde sted med chefens tilladelse.

Ingen må uden ordre eller særlig tilladelse være i besiddelse af pro-

jektiler, patroner eller anden ammunition; findes sådanne genstande, skal de straks afleveres til artilleriregnskabsføreren eller anden befalingsmand. Endvidere er køb og salg af sådanne ammunitionseffekter forbudt.

Private radioapparater o. l. må kun medtages med chefens tilladelse.

Reklame.

Se under agitationsmateriale.

Renlighed.

Enhver skal holde sin person ren og velsoigneret og sine ejendele rene.

Ingen må forrette sine fornødenheder på andre steder end de dertil anviste.

Det er forbudt at kaste affald (f.eks. tændstikker, cigaretskod o. l.) på dækket.

Rygter.

Udbredelse af usandfærdige eller ildesindede rygter er forbudt.

Spil om penge.

Spil om penge eller penges værdi er forbudt, medmindre det drejer sig om selskabsspil med en efter almindelig opfattelse ubetydelig indsats.

Spirituose drikke.

Det er forbudt mandskabet at føre

spiritusholdige drikkevarer (herunder øl) ombord, at opbevare og at nyde disse, uden særlig tilladelse dertil er givet af chefen.

Våben, ammunition og sprængstoffer.

Det er strengt forbudt at beskadige våben, ammunition og sprængfarlige genstande eller at foretage ændringer ved disse, da en sådan behandling medfører de største farer for vedkommendes egen person, andres liv og velfærd og for materielle

skader. Det kan endvidere være forbundet med livsfare at anvende forkert ammunition i skydevåben.

Ingen må uden ordre eller særlig tilladelse være i besiddelse af projektiler, patroner eller anden ammunition; findes genstande af denne art, skal de straks afleveres til artilleri-regnskabsføreren eller anden befalingsmand; endvidere er ethvert køb og salg af sådanne genstande forbudt.

Opbevaring på tjenestestedet af private våben må kun finde sted med chefens tilladelse.

Kapitel 3

TAVSHEDSPLIGTEN

Såvel i fredstid som under krigsforhold er det nødvendigt, at enhver, der forretter tjeneste eller er hjemsendt, overholder

TAVSHEDSPLIGTEN!

Derfor –

Vær sikkerhedsbevidst!

Tænk Dem om, når De taler om

- det militære forsvar
- civilforsvaret
- industri
- økonomi
- moral.

De allerfleste har et behov for at fortælle oplevelser fra den militære tjenestetid.

Men husk, at derved kan tilsyneladende uvæsentlige oplysninger komme i de forkerte hænder – i den fjendtlige efterretningstjenestes hænder.

Oplysninger, som De anser for betydningsløse, kan den fremmede efterretningstjeneste måske bruge

til at bekræfte oplysninger, den allerede sidder inde med.

De kunne nu spørge: Hvorfor omtales militære forhold åbenlyst i dagspressen, når De ikke selv bør tale frit derom? Burde man ikke helt forbyde omtale af forhold, der vedrører vort militære forsvar?

Men svaret må være et ubetinget nej, for det er et af demokratiets vigtigste principper, at enhver frit må have lov til – under ansvar – at udtale sig om landets forskellige forhold.

Oftest vil pressens oplysninger om militære forhold være blevet til efter kontakt med den militære presse – eller sikkerhedstjeneste – men selv disse oplysningers rigtighed ønsker den fremmede efterretnings-tjeneste at kontrollere.

– og her kommer De ind i billedet:

– det kan være hos *Dem*, den fremmede efterretningstjeneste søger oplysningernes rigtighed kontrolleret. Vær også forsigtig med at omtale militære forhold i mere fortrolig privat kreds, for fjendens agenter kan være overalt.

Husk – agenter bærer ikke altid skæg og blå briller. Det er svært fuldstændigt at gardere sig mod, at ting smutter ud.

Overholder De ikke tavshedspligten, kan De – ufrivilligt – komme til at gå fjendens ærinde!

Bekræftelse af en oplysning, der ikke skulle have været ud, er en gave til den fremmede efterretningstjeneste.

Tænk over at –

- et brev passerer igennem mange hænder.
- en telefonsamtale let kan aflyttes.

Der er mange måder, hvorpå De kan forsynde Dem mod tavshedspligten, hvis De ikke viser omtanke.

For at imødegå den fremmede efterretningstjenestes indsamling af oplysninger om vort forsvar og for at hindre forsøg på sabotage eller nedbrydende virksomhed har forsvaret oprettet

DEN MILITÆRE SIKKERHEDSTJENESTE

På tjenestestederne varetages denne opgave af **sikkerhedsofficerer**.

Men det fritager ikke *Dem* for at medvirke, idet

SIKKERHED ER FØRST OG FREMMEST HVER ENKELTS ANSVAR!

De kan måske her indvende, at De ikke er i besiddelse af mere viden, end enhver anden kan læse sig til i aviser og lignende, *men* det er ikke rigtigt.

Efterretningstjenesten er som et puslespil.

I begyndelsen er det svært at lægge brikkerne – oplysningerne – på

plads. Man prøver atter og atter, og til sidst – efter mange forgæves forsøg – ligger brikkerne på de rette steder.

Oplysningerne fremskaffes på to måder:

På lovlig vis = gennem oplysningsmaterialer, der kan fås af alle.

På ulovlig vis = gennem spionage.

Ved systematisk gennemlæsning af aviser, magasiner etc. kan den fremmede agent skaffe sig et omfattende kendskab til vort lands samfundsmaskineri.

70-80% af de oplysninger fjenden har brug for indhentes på lovlig vis.

Også gennem radioens og fjernsynets udsendelser skaffer den fremmede efterretningstjeneste sig oplysninger.

Hvilke oplysninger er den fremmede efterretningstjeneste interesseret i?

Simpelt hen *alle*, der vedrører vort lands totale forsvar!

Militære oplysninger, De kan have kendskab til:

Deres egen enheds styrke, sammensætning og udrustning.

Hvem arbejder De sammen med?

Hvad hedder Deres chefer?

Hvordan er ånden i Deres enhed?

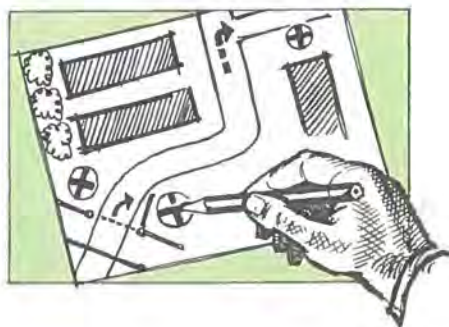
Depoter og værksteder: Indhold, beliggenhed og bevogtning.

Kup- og alarmeringsplaner.

Landets fremkommelighed.

Flyvepladser

Havne

Landsætningssteder
Nedkastningsområder

Industri, depoter, reserver

Elektricitetsværker
Drivmiddeldepoter
Telefoncentraler
Jernbanestationer
Krigsvigtige fabrikker.

De synes måske, at en del af disse oplysninger er ganske betydningsløse og uden værdi for en fremmed efterretningstjeneste, men –

Kan oplysningerne ikke fremskaffes ad lovlig vej, sættes agenter ind.

Tro ikke, at agenter har noget særligt kendetegn, de minder ikke meget om filmens eller romanernes mystiske personer – agenter adskiller sig ikke fra mængden.

Hvordan pumper agenten Dem for oplysninger?

For eksempel ved at udnytte den menneskelige snakkesalighed – trangen til for enhver pris at buse ud med ting, som den, man taler med ikke ved, eller lader som om han ikke ved.

Han indleder måske en diskussion med Dem om militære forhold, fremsætter bevidst forkerte påstande – og inden De bliver klar over det, har De måske sagt mere, end De ønskede.

Agenten kan De møde overalt og i enhver skikkelse. Det er måske

den snakkesalige, der også har været soldat, den rare mand, der giver Dem kørelejlighed, pigen, De møder på restauranten.

Bliver De klar over, at De er ved at blive udpumpet om militære forhold, f.eks. navne på chefer, forhold ved alarmering, daglig øvelse o.s.v.

så svar undvigende eller afbryd samtalen.

Husk på den lille brik – Det kan være Dem, der har den!

HUSK

at hvis De bliver udsat for et virkeligt eller blot formodet forsøg på udspørgen om militære forhold, da har De pligt til ufortøvet at *underrette* nærmeste militære foresatte, eller, hvis De er hjemsendt, nærmeste politimyndighed.

Kan De få lejlighed til at sikre Dem den »nysgerriges« identitet f.eks. ved

aflæsning af bilnummer

eller

navn på bagage

opnotering af telefonnummer adresser og lignende

da letter De i allerhøjeste grad **den militære sikkerhedstjenestes** arbejde med opklaringen af den mistænktes motiver.

**Vær
sikkerhedsbevidst!**

Kapitel 4

Geneve – konventioner

Afsnit 1:

Indledning

Den 12. august 1949 afsluttedes en diplomatisk konference i Genève med vedtagelsen af en revision af de tre genèvekonventioner: Henholdsvis til forbedring af såredes og syges vilkår i de væbnede styrker i felten (her benævnt hærkonventionen), til forbedring af såredes, syges og skibbrudnes vilkår i de væbnede styrker på søen (her benævnt maritimkonventionen) og om behandling af krigsfanger (krigsfangekonventionen). Desuden vedtoges en ny fjerde konvention til beskyttelse af civile personer i krigstid. Over 100 lande, deriblandt Storbritannien, U.S.A. og Sovjetunionen, har underskrevet alle fire konventioner.

Samtlige konventioner finder anvendelse i alle tilfælde af væbnet konflikt, ligegyldigt om denne har form af en erklæret krig, eller om en af parterne bestrider, at der foreligger en krigstilstand, ligesom beskyttelsen også er udstrakt til tilfælde af hel eller delvis besættelse, selvom denne ikke møder væbnet modstand. Selvom en af de striden-

de magter ikke har tiltrådt konventionerne, er de, der har underskrevet dem, alligevel bundet af dem i deres indbyrdes forhold og endvidere også i forhold til den pågældende magt, hvis denne overholder deres bestemmelser. Traktaterne kan ikke fraviges til skade for krigsfangerne og de syge ved aftale mellem de medunderskrevne parter, ligesom fangerne m. v. selv heller ikke kan give afkald på de rettigheder, der sikres dem ved konventionerne.

Afsnit 2:

Krigsfangekonventionen.

De vigtigste bestemmelser i konventionen er følgende:

Konventionen og dens tillæg skal være opslået på fangernes eget sprog i enhver fangelejr på et sted, hvor alle kan læse den.

Krigsfanger skal snarest muligt efter tilfangetagelsen evakueres til områder, hvor de er uden for fare. Evakueringen skal gennemføres human.

Alle ejendele og genstande beregnet til krigsfangens eget brug und-

tagen våben, militær udrustning og militære dokumenter skal blive i krigsfangens besiddelse. Af militær udrustning må krigsfangen ikke fratages:

Hjelm, beskyttelsesmaske og lignende genstande til personlig beskyttelse; det samme gælder genstande til beklædning og bespisning.

Kendetegn på grad og nationalitet, dekorationer og genstande, som overvejende har personlig værdi, må ikke fratages krigsfanger. Penge og værdigenstande må kun fratages en krigsfange efter ordre fra en officer.

Der må aldrig anvendes legemlig eller åndelig tortur eller nogen som helst anden form for tvang over for krigsfanger. Repressalier mod krigsfanger er forbudt.

Ingen krigsfange er forpligtet til at lade sig frigive på æresord eller mod afgivelse af et løfte.

Ingen krigsfange må underkastes lemlæstelse eller medicinske eller videnskabelige forsøg, der ikke er i hans egen interesse.

Krigsfanger skal indkvarteres under forhold, der er lige så gode som vilkårene for fjendens egne styrker i området. Forholdene må i intet tilfælde være skadelige for fangerens helbred.

Levnedsmiddelrationerne skal i alle henseender være egnet til opretholdelse af en forsvarlig sundhedstilstand hos krigsfangerne. Kollektive disciplinære foranstaltninger, der berører kosten, er forbudt.

Fjenden skal sørge for beklæd-

ning, undertøj og fodtøj til krigsfangerne i tilstrækkeligt omfang. Krigsfanger skal dag og nat kunne benytte toiletter. Krigsfanger har ret til at fremstille sig for lægemyndighederne til undersøgelse, og fangerne skal underkastes sundhedseftersyn mindst én gang månedlig.

Krigsfanger er berettiget til i fuld frihed at udøve deres religion, herunder at deltage i gudstjeneste.

Krigsfanger skal have lejlighed til at deltage i legemsøvelser og til at opholde sig udendørs.

Krigsfanger skal gives tilladelse til at afsende og modtage post, herunder forsendelser af levnedsmidler, klæder, tobak, bøger m. v. til enkeltmand eller til flere.

Udover arbejde i forbindelse med administration, indretning og vedligeholdelse af lejre kan krigsfanger kun tvinges til at udføre arbejde, der ikke har direkte krigsmæssig betydning som f. eks. arbejde i landbruget, råstofindustrier, offentlige arbejder og byggeforetagender samt messearbejde o. lign.

En krigsfange er underkastet de love og bestemmelser, der gælder fjendens væbnede styrker. Dette gælder også hilsepligt, der påhviler alle – undtagen officerer – over for alle officerer. For overtrædelser heraf kan krigsfanger udsættes for retslige og disciplinære forholdsregler, men disse må i intet tilfælde være brutale eller farlige for fangens helbred. Den enkelte strafs længde må i intet tilfælde overstige 30 dage.

Krigsfanger, som under flugt forsøg atter tages til fange, skal selv i gentagelsestilfælde kun være hjemfalden til disciplinærstraf. Sådanne fanger kan underkastes særligt opsyn.

De stridende parter er forpligtet til at hjemsende alvorligt syge og sårede fanger, så snart de er i stand til at rejse, og ved de aktive fjendtlighedens ophør skal alle krigsfanger ufortøvet hjemsendes.

Afsnit 3:

Maritimkonventionen og hærkonventionen.

Da sårede, syge og skibbrudne, som tilhører en fjendtlig magt, og som falder i fjendens hænder, vil være at anse som krigsfanger, er adskillige af de i det foregående nævnte bestemmelser direkte overført på maritimkonventionen og på hærkonventionen, hvilken sidste også kan have betydning for søværnets syge og sårede i land, da maritimkonventionen kun gælder personer på søen. Specielt fra disse konventioner kan nævnes, at en stridende part, der efterlader syge eller sårede i fjendens magt, er forpligtet til, så vidt militære hensyn tillader det, at lade en del af sit sanitære personel og materiel blive tilbage med henblik på at bistå ved deres pleje. De stridende parter skal – iøvrigt ligesom ved krigsfanger – snarest med-

dele alle oplysninger, der kan bidrage til at identificere modstanderens syge og sårede, som er faldet i deres hænder. Handelsskibe og lystfartøjer kan ligesom befolkningen i land efter anmodning eller på eget initiativ tage sig af syge, sårede og skibbrudne og må i så fald ikke forulempes herfor, men skal tværtimod nyde nødvendig beskyttelse og lempelser. Maritimkonventionen indeholder en række bestemmelser om anvendelse af hospitalsskibe og kystredningsfartøjer, om transport af sanitetsmateriel og om beskyttelse af sygelukafer i tilfælde af kamp om bord i skibe. Som det vil være bekendt, skal sanitære indretninger og enheder respekteres – forudsat at de ikke anvendes til skade for fjenden.

Afsnit 4:

Forhold som krigsfange.

Selvom næsten alle lande har underskrevet Genève-konventionerne af 1949, vil de virkelige krigsfangeforhold kunne afvige meget betydeligt fra bestemmelserne i konventionerne.

Orlogsgasten må regne med, at i heldigste fald er tiden i en krigsfangelejr uendelig trist og ørkesløs.

En orlogsgast må aldrig frivilligt eller uden absolut nødvendighed overgive sig til fjenden. Er overgivelse nødvendig, er det en ufravige-

lig pligt, inden overgivelse finder sted, at sørge for, at intet af værdi falder i fjendens hænder (våben, ammunition, papirer m. v.).

Enhver, der bliver krigsfange, må regne med at komme i forhør, ikke én, men flere gange. Orlogsgasten skal ved et sådant forhør fastholde, at han ifølge Genève-konventionen om krigsfangers behandling kun er forpligtet til at oplyse:

Fulde navn

Grad

Fødselsår og -dag

Militært tjenestenummer

Alle andre spørgsmål tilstræber kun at hjælpe fjenden og skal derfor af yderste evne lades ubesvarede. Selv afhøreren vil have respekt for den krigsfange, der intet andet siger.

Krigsfangen skal heller ikke give fjenden falske oplysninger, da enhver oplysning vil blive efterprøvet.

En krigsfange må også være klar over, at der både i en gennemgangslejr og i en permanent krigsfangelejr sandsynligvis findes krigsfanger, der har svigtet deres land og er gået i fjendens tjeneste som angivere eller stikkere. Derfor må en krigsfange ikke betro sig til ukendte i en fangelejr.

I en krigsfangelejr er opretholdelse af en god disciplin af største vigtighed, bl. a. for at kunne modstå fjendens psykologiske pres.

Den militære rækkefølge er stadig

gældende, og lovlige ordrer fra foresatte (foranstående) skal adlydes. Ældste tilstedeværende befalingsmand er krigsfangeres repræsentant over for fjendens lejrledelse. Er der ingen befalingsmand i lejren, vælges en af de menige til at føre kommando.

Krigsfangerne skal sørge for, at lediggang og ørkesløshed bekæmpes mest muligt, samt at sammenhold og kammeratskab styrkes.

Krigsfangerne må være forberedte på, at fjenden vil drive politisk propaganda blandt dem og må ikke slække på deres vagtsomhed over for fjenden. De bør holde øje med medfanger, der synes at gå fjendens ærinde som stikkere eller synes sympatisk indstillede over for fjenden, således at disse udelukkes fra kammeratskabet, og nyankomne advares mod dem.

Det er en krigsfanges pligt at søge sit fangenskab afsluttet så hurtigt som muligt, og han skal derfor udnytte enhver mulighed for flugt. Krigsfanger må aldrig afgive æresord på ikke at ville flygte. Undtagelsesvis kan æresord dog afgives gældende for et bestemt tidsrum eller til et bestemt formål, f. eks. ved lægebehandling o. l.

Historien viser, at flugt ofte er mulig, når dygtighed, planlægning og held forenes, og undvegne fanger har trods sprog vanskeligheder, sult, kulde og store afstande gennem fjendtligt land nået tilbage til egne styrker.

Kapitel 5

Rets- og straffeforhold

Afsnit 1:

Indledning.

Orden og disciplin er en forudsætning, når flere mennesker gennem samarbejde skal nå et fælles mål. Dette gælder på såvel den civile som den militære arbejdsplads.

Alle må indordne sig under visse love og regler, som gælder for det samfund, det fællesskab og den gruppe, de lever i.

De har som alle andre borgere i dette land pligt til at overholde de almindelige love. Gør De ikke det, kan De straffes. Som orlogsgast har De endvidere pligt til at overholde de særlige militære love.

I det moderne samfund kan det ofte være svært for de enkelte borgere at få tilstrækkeligt kendskab til alle love og administrative bestemmelser. Dette gælder mindre for orlogsgasters vedkommende. De vil gennem hele tjenestetiden modtage undervisning i de særlige militære love og bestemmelser.

Hvis De er i tvivl om et eller andet spørgsmål, kan de altid fore-

lægge dette for chefen (næstkommanderende) eller spørge Deres befalingsmænd.

Hos Deres talsmænd vil De endvidere kunne låne en publikation, der bl. a. indeholder et fuldstændigt optryk af militær retsplejelov og militær straffelov. På tjenestestedet vil De kunne låne en kommenteret udgave af den militære retsplejelov, ligesom De vil kunne finde disse love i forskellige lovsamlinger.

Hvis de blot følger de regler og bestemmelser, som bliver gennemgået for Dem under Deres tjeneste, og i øvrigt bruger Deres sunde fornuft, kan De let gennemføre Deres tjeneste i Søværnet uden at blive ikendt straf eller disciplinarmiddel. De vil så senere kunne se tilbage på Deres tjenestetid i bevidsthed om, at De forstod at indordne Dem under fællesskabet og gjorde Deres pligt som ansvarsbevidst samfundsborger.

Men for de orlogsgaster, som ikke er tilstrækkeligt ansvarsbevidste, eller som ikke vil gøre deres pligt, kan anvendelsen af straf blive nødvendig.

Afsnit 2:

Borgerlige og militære forseelser.

Orlogsgaster er som nævnt ligesom landets øvrige borgere underkastet landets almindelige love og kan straffes for overtrædelse heraf. Hvis sådanne forseelser har forbindelse med tjenesten i forsvaret, kan straffen i visse tilfælde forhøjes.

Orlogsgasten har desuden mange pligter, som er pålagt ham af hensyn til tjenesten. Opfylder han ikke disse pligter, kan han straffes efter den særlige militære straffelov, som er givet med sådanne overtrædelser for øje.

Afsnit 3:

Handlinger, der er strafbare efter militær straffelov.

Forseelser i krigstid.

Forseelser, der begås i krigstid, og som udsætter forsvaret for fare, straffes særligt strengt. Som eksempel på sådanne forseelser skal nævnes forræderi og spionage.

Endvidere straffes den, som under kamp, eller når kamp forestår, på pligtstridig måde søger at unddrage sig deltagelse i faren eller ukaldet opfordrer til eller på anden måde søger at fremkalde overgivelse. Forseelser mod allierede landes forsvar straffes, som var de begået mod det danske forsvar.

Forseelser mod disciplinen.

For at sikre disciplin i forsvaret har loven fastsat straf for forseelser mod denne.

Læg særlig mærke til:

- at den, der i ord eller gerning viser respektstridig opførsel over for foranstående eller vagt, er strafskyldig,
- at ulydighed mod en foresats eller vagts tjenstlige befaling straffes strengt,
- at vold eller trusler om vold mod foranstående eller mod vagt ligeledes straffes strengt, og
- at det er mytteri, når flere i forening nægter at adlyde en foresat eller en vagt, eller når flere i forening bruger magt, vold eller fremsætter trusler om vold mod en foresat eller en vagt, eller hvis flere i forening blot træffer aftale om en sådan handle måde.

Straffen for mytteri er fængsel i mindst 4 måneder.

Ulovlig fravær.

(Absentation og rømning).

Den orlogsgast, der uden tilladelse forlader sit tjenestested (skib, kaserne), eller som ikke vender tilbage til fastsat tid, når han har haft fri for tjeneste, f.eks. i tilfælde af orlov, er strafskyldig. Straffen er særlig streng, hvis det af det foreliggende fremgår, at han har søgt at unddrage sig videre tjeneste (rømning).

Forseelser mod god tone og orden.

Af hensyn til det gode forhold til civilbefolkningen og forsvarrets almindelige anseelse, samt for at sikre god orden og tone mellem orlogsgaster, fastsætter militær straffelov arreststraf for uorden på gade, restauration eller andet offentligt sted, ligesom der er fastsat straf for på ufredelig vis at forstyrre det gode forhold mellem kammerater eller i kvarter m. v.

Beruselse.

Militær straffelov fastsætter straf for beruselse. Orlogsgasten straffes, ikke alene når han beruser sig i tjenesten, møder beruset, eller når han på grund af beruselse udebliver fra tjenesten; men også, hvis han viser sig synligt beruset i uniform uden for tjenesten.

Når en orlogsgast i beruselse forser sig mod sine tjenestepligter, må han regne med, at beruselsen ikke fritager ham for straf.

Andre forseelser.

Vagtforseelser straffes strengt, fordi det her drejer sig om svigten over for den fælles sikkerhed.

Som tidligere omtalt kan den straffes, der fremfører en klage, han ved er grundløs, og ligeledes den, der udbreder alvorlig misnøje

med tjenstlige forhold og derved virker til at undergrave disciplinen. Endelig straffes også den, som ødelægger eller beskadiger ting, der tilhører forsvaret, eller som ved skødesløshed (uagtsomhed) bevirker, at sådanne ting bortkommer, ødelægges eller beskadiges. Det skal understreges, at der er fastsat straf for overtrædelse af de gældende regler og instruktioner, samt for overtrædelse af forskrifter, som orlogsgastens foresatte giver.

Afsnit 4:

Disciplinarmidler og straf.

Når orlogsgasten har begået en forseelse, bliver der skredet ind mod ham. Foreligger der en ringe forseelse, kan den foresatte anvende disciplinarmidler, men er forseelsen større, bliver der tale om egentlig straf.

Strafbare handlinger kan ikke alene medføre straf, men også:

- eftertjeneste, eller
 - hjemsendelse efter strafudståelse med henblik på senere indkaldelse til fornyet uddannelse af fuld længde og
 - erstatning,
- alt efter forseelsens art.

Disciplinarmidler.

Disciplinarmidler anvendes over for orlogsgaster, der har gjort sig skyldig i mindre forsømmelser og forseelser. Et disciplinarmiddel er ikke en straf, men en tjenstlig belæring. Det skal lære orlogsgasten, at han også i de små ting skal gøre sin pligt.

Som disciplinarmidler kan anvendes:

- Tilrettevisning,
- arbejde og efterøvelse i en del af fritiden,
- fremstilling,
- vagt eller anden tjeneste udenfor orden,
- nægtelse af landlov.

Forud for anvendelsen af et disciplinarmiddel vil han få at vide, hvori det består, og hvad der er grunden til dets anvendelse.

Såfremt orlogsgasten mener, at han er blevet pålagt et urigtigt disciplinarmiddel, kan han klage til den, der har pålagt ham dette.

Såfremt orlogsgasten mener sig forkert behandlet af sin nærmest foresatte ved anvendelsen af et disciplinarmiddel, kan han klage, men han kan ikke ved at indgive klage unddrage sig pligten til at efterkomme, hvad der er pålagt ham.

Et disciplinarmiddel anses for udstået senest 14 dage efter ikenndelsen, uanset evt. fravær på grund af straf, sygdom eller lignende.

Straf.

Der anvendes følgende straffe efter den militære straffelov:

- *Irettesættelse*, der oplæses ved mønstring.

- *Kvarterarrest*.

En kvarterarrestant deltager i den daglige tjeneste og øvelse. Uden for øvelsetiden skal han opholde sig i samlingsstuen eller i et andet anvist lokale. Dette lokale må ikke forlades uden særlig tilladelse. Et skib må ikke forlades. Brud på kvarterarrest straffes med vagtarrest eller fængsel.

- *Vagtarrest*.

Vagtarrest afsones i en militær eller civil arrest.

- *Fængsel*.

Fængselstraf afsones i civilt arresthus eller fængsel.

- *Livsstraf*.

Livsstraf kan i krigstid idømmes for grove forbrydelser, som udsætter forsvaret for fare.

- *Bøder*.

Bøder kan pålægges for overtrædelse af civile love, f. eks. færdselsloven.

- *Hæfte*.

Hjemsendte orlogsgaster, som under tjenesten har overtrådt mili-

tær straffelov, kan pålægges hæfte, der svarer til vagtarrest, samt i visse tilfælde bøder.

— *Betinget straf.*

I visse tilfælde kan en militær straf gøres betinget, d. v. s. at straffen kun skal udstås, hvis orlogsgasten inden sin hjemsendelse begår en ny forseelse, for hvilken han pålægges en større straf end bøde, irettesættelse eller kvarterarrest i 8 dage.

Afsnit 5:

Eftertjeneste.

Har orlogsgasten gjort sig skyldig i ulovligt fravær i mindst 2 døgn i alt, skal han forrette eftertjeneste i lige så mange dage, som det ulovlige fravær har varet. Den orlogsgast, der i den første indkaldelsestid (for tiden normalt 14 mdr.) har udstået vagtarrest i tilsammen mindst 10 dage eller dertil svarende strengere straf, holdes til eftertjeneste i et tilsvarende antal dage.

Såfremt en orlogsgast, der skal forrette eftertjeneste, afsoner vagtarrest eller strengere straf på den ordinære hjemsendelsesdato, påbegyndes aftjeningen af den pligtige eftertjeneste først fra løsladelsestidspunktet. Såfremt den eftertjenesteplichtige orlogsgast straffes under aftjeningen af eftertjenesten med frihedsstraf strengere end kvarterar-

rest, udsættes aftjeningen af eftertjenesten, så længe afsoningen varer. På samme måde forholdes, hvis den eftertjenesteplichtige fængsles, eller hvis han ulovligt udebliver eller fjerner sig fra tjenestestedet.

Afsnit 6:

Hjemsendelse.

Har en værnepligtig i de første 2 måneder af sin tjenestetid udstået frihedsstraf, strengere end kvarterarrest, i længere tid end 20 dage, kan han straks efter udståelse hjemsendes for senere at indkaldes til fornyet uddannelse, af fuld længde.

Hvis en værnepligtig under sin første uddannelse (for tiden normalt 14 måneder) i mindst 60 dage ikke har deltaget i uddannelsen, og årsagen hertil er enten egen forseelse (ulovligt fravær, selvforskyldt fængsling) eller egen forseelse og/eller sygdom, kan han uden fremstilling for kassationskommission hjemsendes som »for tiden utjenstdygtig«. Forsvarsministeriet vil derpå drage omsorg for, at han indkaldes til fornyet uddannelse af fuld længde.

Afsnit 7:

Straffesagers afgørelse.

Når en orlogsgast skal straffes for en forseelse, kan hans foresatte chefer pålægge ham straf indtil 60 da-

ges vagtarrest. En sådan afgørelse kaldes en arbitrær straf, det er en straf uden dom; der er faste regler med grænser for chefs og rettergangschefs arbitrære straffemyndighed. Er forseelsen så alvorlig, at den vil medføre en straf på mere end 60 dages vagtarrest, eller vil de foresatte chefer ikke selv afgøre sagen med en arbitrær straf, pådømmes sagen ved domstol.

Hvad går forud for ikendelse af en straf?

Forinden der træffes bestemmelse om en straffesags afgørelse ved straf uden dom, vil nedennævnte forhold blive iagttaget:

(a) Sagen søges opklaret. Dette sker i første omgang ved, at chefen søger at få sagen oplyst og opklaret. Han foranlediger herunder afhøring af de i sagen implicerede og evt. vidner m. fl. Disse afhøringer føres på en særlig afhøringsrapport. Afhøringen giver bl. a. lejlighed for den sigtede til at fremsætte sine egne synspunkter i sagen, og hans forklaring underskrives normalt af ham selv på rapporten, som godkendelse af gengivelsen af hans forklaring.

(b) Tilståelse er ikke nødvendig, for at en sag kan afgøres med ikendelse af en straf uden dom.

(c) Kan chefen ikke selv afgøre sagen (evt. efter at have rådspurgt auditøren), sender han den videre til rettergangschefen.

(d) Skal sagen yderligere belyses, sendes den til auditøren, der er rettergangschefens juridiske sagkyndige, og som foretager fornyet afhøring af den sigtede og evt. vidner m. fl.

(e) Sagen afgøres derefter af rettergangschefen, der bestemmer om:

- den skal henlægges,
- der skal gives den skyldige en arbitrær straf, eller
- der skal rejses tiltale ved de borgerlige domstole.

Strafudmåling.

Ved fastsættelse af straffen tages der hensyn til orlogsgastens hele forhold i tjenesten, til evt. foreliggende formildende eller skærpende omstændigheder, under hvilke forhold forseelsen er begået og til evt. tidligere straffe m. m. Det er næsten altid en skærpende omstændighed, hvis forseelsen begås i eller i anledning af tjenesten, og hvis den begås af flere i forening.

Forkyndelse af straf.

Forkyndelse af en arbitrær straf sker omgående, og samtidig gøres den straffede bekendt med de ham tilkommende rettigheder, der indebærer, at han, såfremt han ikke umiddelbart modtager straffen, kan:

- fordre betænkningstid indtil 2 × 24 timer,

- fordre rettergangschefens afgørelse i sagen (hvis den er ikendt af en rettergangschefen underlagt chef), eller
- fordre sagen indbragt for en borgerlig domstol.

I de tre nævnte tilfælde udsættes afsoningen af straffen.

Forkyndelsen indeholder klar oplysning om, for hvilke(t) forhold straffen er ikendt.

Domfældelse ved en domstol.

Hvis rettergangschefen bestemmer, at der skal rejses tiltale ved den borgerlige domstol, sender han sagen til auditøren, der møder i retten som anklager på rettergangschefens vegne.

Den tiltalte kan selv antage en forsvarer, der enten kan være advokat eller militærperson af samme værn, som har erklæret sig villig til at optræde som forsvarer, og som er eller på gerningstidspunktet var tjenstgørende. Vælger tiltalte ikke

selv en forsvarer, vil retten beskikke ham en sådan. Tiltaltes egen advokat kan eventuelt beskikkes.

Bliver tiltalte dømt, vil han i reglen blive pålagt at betale sagens omkostninger, herunder salær til forsvareren.

Den afsagte dom kan af tiltalte eller af rettergangschefen indankes for en overordnet ret; er dommen afsagt ved underretten da til landsretten, og er den i første instans afsagt ved landsret da til højesteret.

Registrering.

På personelkontoret føres der en bog over samtlige straffe, og oplysninger fra denne, d. v. s. militær straffeattest, vil kunne udstedes til brug for militære myndigheder, samt påtale- og politimyndigheder.

I orlogsbogen og på forholdsattesten optages ingen bemærkninger om evt. ikendte straffe.

Domme afsagt ved domstolene føres normalt tillige på den borgerlige straffeattest.

Kapitel 6

Militær beklædning

(Gælder for personel til og med feb-skolen 1968. Nyt beklædningsreglement, i forbindelse med overgang til ny arbejdsuniform, vil være gældende for personel, der indkaldes til maj-skolen 1968. Værnepligtige menige, der er normeret med nedenævnte beklædning, vil ikke få ny arbejdsuniform, men vil beholde den udleverede til hjemsendelsesdagen.)

Afsnit 1:

Uniform.

Udlevering.

Ved indkaldelse udleveres til alle værnepligtige en del munderingsgenstande, som beskrevet nedenfor. Derudover kan der under hensyn til særlige tjenester udleveres *overmundering*.

Munderingsgenstandene	antal (par)
Pjækkert	2
Benklæder, blå	2
Bluse, blå	2
Hue	2
Lædersko	2
(beholdes ved hjemsend.)	
Arbejdsbusseronne	3
Arbejdsbenklæder	3
Underbenklæder, korte	4
Undertrøjer	4
Slips	2

Huebånd	2
Krave	4
Livrem (læder)	1
Gymnastiksko	1
Sokker	3
Halstørklæde	1
Fingervanter	2
Hueovertræk	3
Ske-kniv-gaffel-sæt	1
Ranselpose m. låsepind og lås	1
Snørøstøvler (2 par på SES)	1
Gymnastiktøj	1
Sweater	1
Regnfrakke	1
(beholdes ved hjems.)	
Badetøfler	1
Stålhjelm m. inderhjelme	1
Hjelmhue	1
Hjelmnet	1
Regnslag	1
Paksæk	1
Gamacher	1
Livrem (stof)	1
Skulderrem	2
Standardspænde	1
Skulderbærerem	2
Universaltaske	2
Forbindelsesstykke	2
Enkeltmandsforbindingspakke	1

Medbringes ved indkaldelse.

Ved indkaldelse, og under tjenesten, skal hver mand selv, for egen regning, medbringe:

Foldekniv	
Klædesbørste	Tandbørste
Skobørste	Tandpasta
Skosvørte	Sæbe

Synål	Sæbehylster
Garn	Neglebørste
Tråd	Barberrekvisitter
Lommetørklæder	Kam

Elektriske barbermaskiner er tilladt, men kan ikke under alle forhold påregnes benyttet.

Afsnit 2:

Behandling af udleveret mundering.

Afmærkning.

Alle beklædningsgenstande skal være tydeligt mærket med stamnummer – det sekscifrede tal – på mærkelapperne.

Salg eller bytte.

Salg eller bytte – udover gennem tjenestestedet – af de udleverede munderingsgenstande er forbudt.

Omsyning eller ændring.

Det er forbudt at omsy eller forandre modellen i de udleverede beklædningsgenstande. Derimod skal forandringer, som tjener til bedre pasning som f. eks. flytning af knapper i benklædernes bærestykker og lignende eller opsyning af for lange benklæder, foretages.

Huen.

Den runde hue skal behandles varsomt, og faconen må ikke ændres. Huestiveren må ikke ændres, bøjes eller udtages.

Flydende tråd.

Det er ikke tilladt at anvende det såkaldte »flydende tråd« til reparationer eller lignende.

Vask.

Vask af tøj foregår en gang ugentlig ved tjenestestedets foranstaltning.

Mindre reparationer.

Mindre reparationer foretages af orlogsgasten selv, f. eks. stopning af sokker.

Fodtøj.

Orlogsgasten skal selv renholde og pudse det udleverede fodtøj.

Reparationer af fodtøjet foretages ved tjenestestedets foranstaltning, men orlogsgasten skal selv være opmærksom på, hvornår fodtøjet bør repareres og aflevere det i tide. Undlades dette, pådrager orlogsgasten sig erstatningspligt, såfremt fodtøjet er slidt så langt ned, at det ikke kan repareres.

Fodtøj m. m., der overdrages orlogsgasten til eje ved hjemsendelsen er, så længe tjenesten varer, søværnets ejendom, hvorfor ovennævnte vedligeholdelseskrav skal efterleves. *Opslidte beklædningsgenstande* kasseres ved tjenestestedets foranstaltning, forudsat, at det ikke er misligholdt af orlogsgasten.

Bortkomst/ødelæggelse.

Forskyldt.

Bortkommer eller ødelægges nogle af de udleverede beklædningsgenstande ved den pågældendes egen vilje, uagtsomhed eller uorden, erstattes de af vedkommende med fuld værdi.

Ødelagte effekter skal afleveres, selv om erstatning har fundet sted.

Uforskyldt.

Bortkommer eller ødelægges nogle af de udleverede beklædningsgenstande uden den pågældendes egen skyld, skal det straks meldes, og der vil normalt blive udstedt en tabsattest ved tjenestestedets foranstaltning.

Påklædningerne benævnes.

De forskellige påklædninger benævnes:

Paradeuniform, blå el. hvid.

Daglig blå/hvid uniform.

Arbejdstøj, blå el. hvidt.

Reglementeret påklædt.

Uniformen og uniformseffekter skal bæres reglementeret, se illustration, det vil sige, at den/de skal sidde sådan, som orlogsgasten lærer det ved indkaldelsen.

Det er forbudt at:

- Smøge ærmerne op på paradeuniform eller daglig blå uniform,
- slå kraven op på pjækkert.
- bære pjækkert åbenstående,

– blande civile og militære beklædningsgenstande (bortset fra hvad der er nævnt under »civil påklædning«),

– bære huen på andre måder end den på Søværnets Eksercerskole lærte (1 fingersbredde over højre og 2 fingersbredder over venstre øje).

Styrthjelm/støvler.

Ved kørsel på motorcykel eller lignende køretøj er det tilladt at bære styrthjelm og støvler til paradedragt. Styrthjelm må dog kun bæres under selve kørslen og i rimelig tilslutning dertil.

Udrustningsbog.

Ved indkaldelsen udstedes til hver mand en udrustningsbog, hvori der indføres, hvad der er udleveret til ham, og hvad han således er ansvarlig for. Bogen opbevares ved tjenestestedet.

Afsnit 3:

DISTINKTIONERING

Anbringelse af distinktionering, tjenestegrenseemblemer og ærmeemblemer, samt de civile emblemer der må bæres af bluseklædt personel.

Distinktioner og tjenestegrenseemblemer.

Distinktioner og/eller tjenestegrens-

emblemer bæres midt på ydersiden af overærmerne og midt imellem skulder- og albueled.

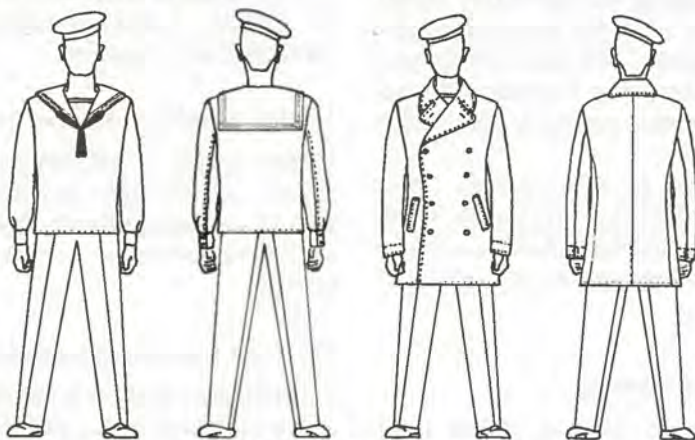
Roset til befalingsmandselever.

Roset til befalingsmandselever (elever på sergent- og korporalskole) bæres 1 cm lodret under midten af tjenestegrenseblemer.

Korporaler, der indtræder som elever på sergentskolen, bærer rosetten 1 cm over korporaldistinktioneringen.

Militære udmærkelsestegn.

Militære udmærkelsestegn (skydemærker) bæres med 1 cm mellemrum i vandret række midt på højre overarm og symmetrisk om en linie igennem midten af ærmets yderside, dog med mærkets overkant 1 cm under eventuelle gradstegn, tjenestegrenseblemer, roset m. v.

Sådan skal uniformen sidde.

Civile mærker/tegn.

På tilsvarende måde, som beskrevet ovenfor, kan på venstre overarm bæres følgende civile mærker og tegn:

Idrætsmærket,
terrænsporismærket,
selvforsvarsmærket,
samt *et* af følgende 4 mærker:
Dansk Røde Kors førstehjælps-
emblem,
ASF-Dansk Folkehjælps
samaritteremblem,
Dansk Livrednings-Forbunds
Livredningsskjold,
Dansk Svømme-Forbunds
Svømmemærke.

Andre civile mærker.

Mærker, der med justitsministeriets tilladelse sælges på visse af årets dage, må bæres på salgsdagen. (Eks.: Valdemarsdagens flag, Dybbølmerket).

Kapitel 7

Civil påklædning

Civil påklædning.

Under grundskolen. (Eksercerskolen.)

Det er tilladt landlovsberettiget personel at bære civil påklædning under landlov.

Hen- og tilbagerejse fra/til Søværnets Eksercerskole skal dog altid foregå i uniform.

På eksercerskolen skal altid bæres uniform.

Efter grundskolens afslutning.

Ved landtjeneste.

Efter afgang fra Søværnets Eksercerskole til andet tjenestested gælder følgende. Tilladelse til bæring af civil påklædning meddeles til landlovsberettiget personel, når landlov er givet.

Ophold på tjenestestedet i civil påklædning skal begrænses til de egentlige fritidsområder, skaffe- og opholdsbanjer, hobbyrum, idrætsanlæg m. v.

Ved skibstjeneste.

I Søværnets skibe må ophold i civil

påklædning på fritidsområder på dækket ikke finde sted, når skibene befinder sig uden for danske flådestationer.

Omfanget af det civile tøj, som kan medføres i skibene, fastsættes for ikke lukaf-berettiget personels vedkommende efter eskadrechefernes nærmere bestemmelser. Såfremt pladsforholdene i skibene – herunder, for de mindre enheders vedkommende, i disses depotskibe – ikke tillader opbevaring af civilt tøj for hele mandskabet, kan eskadrecheferne forsøge at træffe aftale med flådestationerne om evt. opbevaringsmuligheder i land.

For enheder, som ikke indgår i en eskadre, fastsættes bestemmelserne af chefen/føreren.

Under ophold i udenlandsk havn.

Under ophold i udenlandsk havn gælder ovennævnte bestemmelser ikke. I sådanne tilfælde fastsættes særlige bestemmelser i hvert enkelt tilfælde.

Civil- og munderingsgenstande.

I forbindelse med civil påklædning er det af de udleverede munderings-

genstande kun tilladt at benytte,
underbenklæder,
sokker,
sko eller støvler,

halstørklæde,
vanter,
sweater og regnfrakke.

Kapitel 8

Aflønning

Skyldbog. Ved mødet ved Søværnet udleveres der orlogsgasten en skyldbog, som føres og opbevares ved tjenestestedets foranstaltning.

I skyldbogen beregnes den lønning, der tilkommer orlogsgasten, samt indføres hvad der udbetales eller evt. tilbageholdes til dækning af gæld til staten.

Udbetaling af løn/forstrækning finder sted hver torsdag eller fredag.

I forbindelse med udbetalingen skal orlogsgasten have bogen udleveret til gennemsyn og kvittering. Har han noget at bemærke til det indførte, skal han straks melde dette.

Skyldbogen opgøres iøvrigt ved hver måneds udgang, samt ved skift af tjenestested.

Værnepligtigt personel i den første samlede tjenestetid (svarende til tjenestetiden for en værnepligtig menig – ca. 14 måneder) får løn som dagløn og hjemsendelsespenge.

Marinekonstabelelever oppebærer dagløn i lighed med værnepligtige menige, men i stedet for hjemsendelsespenge tilkommer disse en kontraktpræmie.

Marinekonstabler og *marineover-*

konstabler samt værnepligtig personel, hvis pligtige tjeneste ikke udløber ved tidspunktet for hjemsendelse af værnepligtige menige af samme indkaldelse, aflønnes efter aflønningsform A eller B.

Aflønningsform A: Månedsløn med mindre bonus pr. måned.

Aflønningsform B: Dagløn med større bonus pr. måned.

Værnepligtige, der er indkaldt til fornyet pligtig tjeneste, og hvis tidligere tjeneste ikke har været afsluttet med hjemsendelse på grund af straf og/eller ulovligt fravær, overgår til aflønningsform A eller B efter sammenlagt et tilsvarende antal dage på dagløn, som oprindeligt fastsat for det hold, hvormed de ved 1. indkaldelse mødte til tjeneste.

Forpligtelse til eftertjeneste eller opnåelse af orlov uden løn medfører, at overgang til aflønningsform A eller B finder sted tilsvarende senere.

Under fravær fra tjenesten på grund af orlov og lignende, ophold på sygehus eller i arrest, ved afsoning af straffesag, bibeholdes forstrækning til værnepligtige og løn til overkonstabler og konstabler. Tilsvarende

gælder under ophold på sygehus eller i arrest ud over normal hjemsendelsesdag.

Under ulovligt fravær fra tjenesten bortfalder forstrækning og hjemsendelsespenge for hver fuldt kalenderdøgn fraværet varer. Sådant fravær medfører ikke ændringer af tidspunktet for oprykning til højere sats.

Fravær for personel med A eller B løn. Såvel løn som bonus bortfalder for personel på A og B løn ved fravær fra tjenesten som følge af:

- ulovligt fravær,
- afsoning af straf i en borgerlig straffesag,
- ferie/orlov uden løn.

Tillæg for særlig tjeneste udbetales til værnepligtige menige, der i henhold til *bemandingsreglementet* forretter tjeneste som:

- hovmester,
- kok,
- kokkegast,
- bager,
- bagergast,
- maskingast (fyrbøder) eller
- spillemænd (hornblæser).

Tillæg for tjeneste på særlige tjenestesteder udbetales til alt personel, der gør tjeneste på/i:

- torpedobådene,
- ubådene,
- Grønland (herunder kuttere m.v.),
- Færøerne.

Hjemsendelsespenge kommer til udbetaling ved overgang til A eller B løn eller ved hjemsendelse.

Ved hjemsendelse vil i hjemsendelsespenge – efter eventuel afkorting som følge af gæld til staten – blive udbetalt indtil 75 kr. kontant, medens resten vil blive sendt pr. post til hjemsendelsesadressen.

Betaling af gæld til Forsvaret for mistet/ødelagt

- beklædning,
- inventar,
- materiale m. v.

skal straks finde sted.

Såfremt den pågældende ikke kan udrede beløbet, trækkes dette forskudsvis af forstrækningen, og den derved opståede gæld afdrages med op til 50 % af den ugentlige forstrækning.

Betaling af sagsomkostninger i militære straffesager må ikke foretages ved indehold i forstrækningen, men skal modregnes i hjemsendelsespenge.

Under sagsomkostninger henregnes bl. a. omkostninger ved efterlysning, anholdelse og transport, salær til beskikket forsvar m. v., men ikke bøder.

Bøder pålagt i militære straffesager skal snarest søges inddrevet. »Opsparing«/»tilbageholdelse« på skyldbogen med henblik på bødens betaling foretages med normalt 50 % af forstrækningen, såfremt den pågældende ikke kan betale kontant.

Tilbageholdelse kræver ikke den pågældendes samtykke.

Såfremt det tilbageholdte beløb inden hjemsendelsen ikke muliggør bødens betaling, indeholdes beløbet i tilgodehavende hjemsendelsespenge.

Betaling af sagsomkostninger og bøder i borgerlige straffesager må ikke finde sted, uden at den pågældende skriftligt har givet sit samtykke.

Rejsegodtgørelse udbetales normalt forud for rejsen.

Kapitel 9

Forplejning

Værnepligtige har ret til fri kostforplejning eller godtgørelse herfor under lovligt fravær på grund af orlov, sygdom i hjemmet el. lign.

Rationernes størrelse er nedfældet i bespisningsreglementer, gældende for Søværnets skibe og for tjenestesteder i land.

Der udarbejdes månedlig spiseplan, som godkendes af chefen.

En værnepligtig er medlem af proviantkommissionen, der dagligt kontrollerer mængde og kvalitet af den udvejede proviant.

Den færdiglavede mad kontrolleres af den vagthavende officer, før han lader pibe til skafning.

Salg af proviant er forbudt, og proviant må ikke kastes over bord eller føres fra borde.

Spørgsmål (klager eller forslag) vedrørende kostforplejningsvirksomheden kan fremføres på talsmandsudvalgs-/kontaktudvalgs-møder.

Hvor der ikke er etableret militær kostforplejning, ydes der kostpenge efter særlige regler.

Kapitel 10

Friheder

Indledning.

Frihedsbestemmelserne, som dette kapitel belyser, omfatter »Daglønnet personel« undtaget personel på aflønningsform B.

Afsnittet omfatter således følgende personelkategorier:

- a. Værnepligtige menige i den ordinære værnepligtstid (ca. 14 måneder).
- b. Marinekonstabelelever.
- c. Korporalselever.
- d. Værnepligtige sergentelever.
- e. Værnepligtige korporaler og sergenter, der ikke er på aflønningsform A eller B.

Reglerne for friheder for værnepligtig personel m. v. findes i Kundgørelse for Forsvaret B 12-1967 og Militær Retsplejelov § 44, som kan lånes på alle tjenestesteder. For Militær Retsplejeloys vedkommende er der udleveret et eksemplar af denne til Deres talsmand, der i spørgsmål vedrørende Retsplejeloven vil kunne være Dem behjælpelig.

Arbejdstid.

Arbejdstiden er for alt personel tidsrummet fra tjenestens begyndelse (det på timeskemaet anførte tidspunkt for »an til øvelse/arbejde« eller det tidspunkt, som i øvelsesordrer, skoleordrer eller lignende er beordret for hver enkelt dag) til tjenestens ophør (det ifølge timeskemaet, ordrer eller lignende fastsatte tidspunkt herfor).

Personellet skal ved arbejdstidens begyndelse stille i den påklædning og med de forberedelser udført, som i henhold til timeskema, øvelsesordrer eller anden befaling er bestemt for hver enkelt dag.

Landlov.

Landlov gives uden for arbejdstiden i det omfang, tjenesten – herunder beredskabet – ikke er til hinder herfor, idet der dog under den grundlæggende uddannelse (gennemgang af Søværnets Eksercerskole) gives menige værnepligtige og marinekonstabelelever landlov efter nærmere af Søværnskommandoen fastsatte bestemmelser.

Spadseretilladelse.

Spadseretilladelse, hvorved forstås frihed af kortere varighed end normal landlov og sædvanligvis med begrænset bevægelsesfrihed, kan gives, når forholdene ikke tillader, at egentlig landlov gives.

Friheder.

De friheder, der tilkommer daglønnnet personel, benævnes:

- Befalet orlov
- Ferieorlov
- Lørdag-Søndagsfrihed
- Belønningsfrihed
- Halve fridage
- Lejlighedsfrihed

Bestemmelserne for disse friheder beskrives nærmere i det følgende:

Befalet orlov/ferieorlov.

Orlov i forbindelse med de kirkelige højtider – befalet orlov – samt eventuelt ferieorlov udgør ialt følgende antal døgn:

For personel med indtil 12 måneders tjeneste 16 døgn,

For personel med indtil 14 måneders tjeneste 22 døgn,

Befalet orlov.

Orlov i forbindelse med de kirkelige højtider tildeles normalt med

seks døgn ved jul og påske og fire døgn ved pinse.

Sådan orlov gives, uanset om det ovenfor anførte antal døgn herved overskrides.

Tidspunkterne for orlovsperioderne fastsættes ved Søværnskommando-befaling.

I de operative enheder, som er underlagt Søværnets operative Kommando, kan afvikling af orlov i forbindelse med påske og pinse henlægges til disse enheders ferieperioder efter Søværnets operative Kommandos nærmere bestemmelser. Som befalet orlov anses den eventuelle frihed, som medlemmer af andre trossamfund end det folkekirkelige får i anledning af disses særlige højtider. Til værnepligtigt personel, som er bestemt til at forrette hele nyttetjenesten i Grønland eller på Færøerne eller i de der stationerede orlogskuttere, gives befalet orlov i den udstrækning, de lokale forhold muliggør, idet opmærksomheden henledes på den for dette personel normalt opnåede afkortning af tjenestetidens længde.

Sådant personel kan inden afrejsen til Grønland/Færøerne og afhængig af afrejsetidspunktet og varigheden af eventuel forudgående specialuddannelse gives en kortere orlov, ligesom personellet ved hjemkomsten fra Grønland/Færøerne efter afsluttet nyttetjeneste frit kan vælge mellem snarlig hjemsendelse eller hjemsendelse efter yderligere indtil 10 døgn orlov.

Ferieorlov.

Ferieorlov tildeles personel, der forretter mindst 10 måneders tjeneste. Den samlede varighed udgør normalt et antal hverdage svarende til forskellen mellem det under befalet orlov anførte antal døgn og det under orlov i forbindelse med kirkelige højtidere anførte antal orlovsdøgn inden for den samlede pligtige tjenestetid – uanset om der på grund af særlige forhold, f.eks. Danske Statsbaners befordringsmuligheder, har været tildelt befalet orlov af længere varighed.

Ferieorlov kan tildeles i en eller flere perioder, idet en ferieorlovsperiode normalt bør være af mindst to døgners varighed og eventuelt vil kunne tildeles i tilslutning til befalet orlov.

Ferieorlov meddeles af nærmest foresatte chef, såfremt ikke andet er fastsat af foresat myndighed.

Lørdag-Søndagsfrihed.

I det omfang, beredskabet og tjenesten tillader det, kan der gives lørdag-søndagsfrihed, det vil sige, frihed med rejsetilladelse fra arbejdstids ophør lørdag til arbejdstids begyndelse mandag morgen.

Såfremt opholdet i hjemmet ved normale lørdag-søndagsfriheder som følge af rejsens varighed eller andre forhold vil blive uforholdsmæssigt kort (under 24 timer), gives der med passende mellemrum (normalt én gang pr. måned i de måneder,

hvor der ikke er tildelt befalet orlov eller ferieorlov) det pågældende personel en rimelig forlængelse af denne frihed, normalt således at afrejsen kan ske fredag efter tjenestens ophør.

Lørdag-søndagsfriheder meddeles af nærmest foresatte chef, såfremt ikke andet er fastsat af foresat myndighed.

Belønningsfrihed.

I enkeltstående tilfælde kan der gives ekstra frihed af kortere varighed som belønning for særlig god tjeneste.

Halve fridage.

Såfremt forholdene tillader det, kan der gives frihed på efternævnte dage efter afslutning af formiddagens øvelser og arbejder. Friheden bortfalder, såfremt den ikke gives på den aktuelle dag.

Kongens fødselsdag
Dronningens fødselsdag
Grundlovsdag
Valdemarsdag
juleaftensdag
nytårsaftensdag.

Lejlighedsfriheder.

Frihed med løn og uden erstatningstjeneste kan gives i nedenævnte anledninger:

Ved festlige lejligheder i anledning af nærmeste pårørendes dåb, konfirmation, bryllup, sølvbryllup og guldbryllup m. v. samt runde fødselsdage (50, 60, 70, 80 o.s.v.).

Ved nærmeste pårørende forstås i denne forbindelse børn, søskende, forældre, bedsteforældre, oldeforældre, hustrus forældre samt personer, som er eller har været i forældres sted.

Friheden, der gives af nærmest foresatte chef mod forevisning af dokumentation, skal have en sådan varighed, at den pågældende får mulighed for at overvære den kirkelige eller borgerlige handling (ved dåb, konfirmation eller bryllup) samt deltage i normal festligholdelse af dagen.

Ved eget bryllup gives 4 dages frihed. Der kan dog tages hensyn til særlig lang rejsetid, og friheden kan eventuelt gives i forlængelse af befalet orlov eller anden frihed.

Ved eget barns fødsel gives en kortvarig frihed.

Ved dødsfald blandt nærmeste pårørende (hustru, børn, søskende, forældre, bedsteforældre, oldeforældre og personer der har været i forældres sted, samt forlovede.)

Friheden gives af nærmest foresatte chef snarest efter, at underretning om dødsfaldet er modtaget, og indtil dagen efter begravelsen.

Frihed gives endvidere i fornødent omfang til overværelse af svingerforældres begravelse.

Dokumentation skal forevises, eventuelt efter frihedens ophør.

Ved alvorlig tilskadekomst eller akut, alvorlig sygdom blandt nærmeste pårørende kan gives en kortvarig frihed.

Dokumentation skal forevises efter frihedens ophør.

Af helbredshensyn. Frihed af helbredshensyn (syge- eller rekreationsorlov) kan efter indstilling fra den militære læge, eller den til tjenestestedet knyttede civile læge, gives af nærmest foresatte chef indtil 14 dage og af vedkommende personelforvaltende myndighed (personelkontoret) i over 14 dage, når bestemmelserne om hjemsendelse som »for tiden tjenesteudygtig« ikke skønnes at kunne eller burde bringes i anvendelse.

Frihed til søgning af civil beskæftigelse. I tilfælde, hvor frihed til søgning af civil beskæftigelse i forbindelse med hjemsendelse ikke kan gives inden for rammerne af de faste friheder, omgangsfriheder eller andre friheder, der normalt tilkommer personel til pligtig tjeneste, vil frihed i strengt nødvendigt omfang kunne gives af nærmest foresatte chef til personel, som fremlægger dokumentation for eller sandsynliggør, at de skal søge eller har søgt stilling, og at den dertil nødvendige forhandling med arbejdsgiver, arbejdsanvisningskontor eller lignende

ikke vil kunne finde sted inden for nævnte normale friheder, omgangs-friheder, herunder også lørdag-søn-dagsorlov/frihed, eller andre frihe-der.

Lejlighedsfriheder vil endvidere kunne gives som orlov med/uden løn og uden/mod erstatingstjene-ste i nedennævnte særlige tilfælde:

Velfærdsorlov kan gives, når det godtgøres, at en sådan frihed vil være af væsentlig betydning for den pågældendes eller dennes nærmeste families velfærd.

Sådan frihed kan eksempelvis gi-ves, når den pågældendes tilstede-værelse på grund af sygdom anses for nødvendig for videreførelse af egen eller forældres bedrift eller virksomhed. Derimod kan ønsket om tilvejebringelse af arbejdskraft ikke i sig selv anses for tilstrække-lig begrundelse, når der ikke fore-ligger andre dokumenterede oplys-ninger om velfærdstruende forhold.

Til brug ved sådanne sagers be-handling bør der i tilfælde, hvor forholdene ikke findes tilstrækkeligt belyst eller dokumenterede, indhen-tes oplysninger (eventuelt socialrap-port) gennem tjenestestedets social-konsulent eller, hvor dette ikke er muligt eller hensigtsmæssigt, gen-nem Forsvarets Oplysnings- og Vel-færdstjeneste.

Foreningsleder-orlov kan gives:

– til organisations- eller forenings-ledere i bestyrende landsorganisatio-

ner eller landsforeninger med hen-blik på deltagelse i møder, konfe-rencer m. v. af væsentlig betydning (landsmøder, internationale konfe-rencer o. lign), og

– til spejderførere o. lign. med henblik på deltagelse i lejrarrange-menter og konkurrencer, hvis gen-nemførelse i betydelig grad vil være afhængig af den pågældendes til-stedeværelse.

Friheden kan gives efter ansøg-ning, som af de pågældende orga-nisationer/foreninger o. lign. ind-sendes til Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste, der med en ud-talelse videresender ansøgningen til den afgørende personelforvaltende myndighed (Søværnets Personelkon-tor). Forsvarets Oplysnings- og Vel-færdstjeneste underrettes telefonisk om afgørelsen og videre giver med-delelse til vedkommende organisa-tion/forening. Ansøgningen arkive-res ved den afgørende myndighed.

Idrætsorlov kan gives til aktive idrætsfolk til deltagelse i idrætskon-kurrencer af væsentlig betydning for dansk idræt (internationale stæv-ner, landskampe, nationale mester-skaber o. lign.), samt i begrænset omfang til eventuel fællestræning arrangeret i forbindelse med forbe-redelserne til internationale konkur-rencer.

Friheden gives efter ansøgning, som af de pågældende foreninger og påtegnet af de respektive lokaluni-oner, specialforbund og hovedorga-

nisationer indsendes til Forsvarets Gymnastik- og Idrætsinspektion, der med en udtalelse videresender ansøgningen til den afgørende personelforvaltende myndighed. Forsvarets Gymnastik- og Idrætsinspektion underrettes telefonisk om afgørelsen og videregiver meddelelsen til vedkommende forening m. fl. Ansøgningen arkiveres ved den afgørende myndighed.

Ansøgning om frihed i andre anledninger end de ovenfor anførte eller om midlertidig hjemsendelse sendes til Søværnets Personelkontor bilagt underskrevet erklæring om villighed til at forrette erstatningstjeneste i fortsættelse af den første samlede tjeneste i et antal døgn, der svarer til den samlede varighed af den ansøgte frihed.

Midlertidig hjemsendelse kan tilledes i tilfælde, hvor der skønnes at være behov for en længere tjenestefrihed af ubestemt varighed eller over normalt hjemsendelsestidspunkt, f. eks. når der foreligger vel-

færdstruende forhold for ansøgeren eller hans nærmeste familie. (Se iøvrigt under Velfærdsorlov).

Ansøgning om afkortning af den pligtige tjeneste kan ikke imødekommes.

Ansøgning om midlertidig hjemsendelse eller om tjenestefrihed umiddelbart før hjemsendelsestidspunktet med henblik på påbegyndelse af civil uddannelse, tiltrædelse af stilling og lignende kan normalt ikke imødekommes. Undtagelse herfra kan gøres for så vidt angår personel, der skal forrette ialt ca. 24 måneders pligtig tjeneste, mod senere at aftjene den resterende tjeneste.

Undtagelsesbestemmelsen tager dog kun sigte på tilfælde, hvor ansøgeren ved hjemsendelse til normal tid vil få sin civile uddannelse (studium og lignende) væsentligt forsinket eller vil være afskåret fra at opnå en efter omstændighederne særlig fordelagtig ansættelse i civil stilling.

Kapitel 11

Bestemmelser for fribefordring af daglønnen personel.

1. Alm. bestemmelser.

Daglønnet, militært personel med undtagelse af personel, der aflønnes efter aflønningsform B, har adgang til befordring på 2. klasse til:

- a. selvvalgt bestemmelsessted inden for det i punkt 3 nævnte gyldighedsområde, *når de pågældende rejser som enkelt-rejsende uden at være under kommando*, idet forsvaret afholder billetudgifterne, og
- b. til hjemstedet med offentlige befordringsmidler (rutebil og rutebåde), der ikke omfattes af det generelle gyldighedsområde, efter reglerne i pkt. 8.

2. Rejsehjemmel.

a. *Rejsehjemmel* til det i pkt. 3 fastsatte gyldighedsområde er statsbanernes almindelige stamkort, i det efterfølgende kaldet DSB-stamkort, forsynet med rejsekort for værnepligtige, i forbindelse med Militær Identitetskort. *Indtil Militært Iden-*

titetskort er udleveret, skal rejsen foretages i uniform. Rejsende skal på kontrolpersonalets forlangende forevise såvel rejsekort som Militært Identitetskort.

I de tilfælde, hvor sidstnævnte ikke er udleveret, fremvises et af de i munderingen indsyede nummermærker.

Rejsekortet er personligt og må ikke overdrages til andre.

b. *DSB-stamkort* skal anskaffes af de rejseberettigede selv, normalt før de møder ved forsvaret, da forsvarsministeriet i forbindelse med udsendelse af indkaldelsesordre orienterer værnepligtige og konstabelelever om, at de, såfremt de ønsker fribefordring, skal henvende sig på en statsbanestation i god tid før møde ved forsvaret, medbringe ét vellygnende foto – størrelse 3,2 cm × 3,2 cm – og købe et DSB-stamkort.

d. *Udløbsdatoen* påstemples af de personelforvaltende myndigheder som kortudstedende myndigheder efter følgende regler:

For personel til pligtig tjeneste er udløbsdatoen den ordinære hjemsendelsesdato for menige af det pågældende mødehold, idet dog udløbsdatoen for personel, indkaldt til reduceret tjeneste, er den forventede hjemsendelsesdato.

For konstabelelever er udløbsdatoen det normale tidspunkt for overgang til aflønningsform A eller B.

3. Gyldighedsområde.

Ifølge overenskomsterne med Generaldirektoratet for Statsbanerne, Danske Privatbaner, Møns Omnibusser, A/S Dampskibsselskabet på Bornholm af 1866, A/S Grenå-Hundested Færgefart, A/S Sydfynske Dampskibsselskab, A/S Dampskibsselskabet Ærø og A/S Øernes Dampskibsselskab giver den i pkt. 2 omtalte rejsehjemmel adgang til befordring inden for følgende gyldighedsområde:

a. *Samtlige danske jernbanestrækninger*, såvel statslige som private.

b. *Samtlige rutebilture*, hvis ture er optaget under jernbanestrækninger i køreplanerne (Danmarks rejseforbindelser) med undtagelse af DSB-ruterne: Århus-Silkeborg-Herning-Ringkøbing.

c. *Samtlige ture på følgende DSB-bilruter*: Fåborg-Nyborg, Fåborg-Nr. Broby/Sallinge-Odense, Fåborg-Svendborg, Nyborg-Svendborg,

Svendborg-Rudkøbing-Bagenkop/Lohals/Ristinge/Spodsbjerg og Sønderborg-Fynshav, Hobro-Løgstør, Viborg-Løgstør, Odense-Assens, Odense-Kerteminde, Kerteminde-Martofte-Korshavn, Odense-Brenderup, Odense-Bogense, Bogense-Brenderup-Middelfart, Fåborg-Bøjden.

d. *Samtlige ture på følgende af Danske Privatbaners omnibusruter*: Odsherred Jernbane: Holbæk-Asnæs-Nykøbing Sj.-Sjællands Odde, Nykøbing Sj.-Rørvig og Nykøbing Sj.-Vig-Asnæs-Hørve-Kalundborg. Hillerød-Frederiksværk-Hundested Jernbane: Avderød-Frederiksværk. Lollandsbanen: Nakskov-Kragenæs. Varde-Nørre Nebel Jernbaneselskab: Nymindegab-Nørre Nebel. Horsens-Odder Jernbane: Horsens-Stenballe-Odder. Bornholmske Jernbaner: Samtlige omnibusruter.

e. *Samtlige ture med Møns omnibusser*.

f. *DSB's indenlandske færgeforbindelser*.

g. *A/S Grenå-Hundested Færgefarts ruter*: Hundested-Grenå.

h. *Følgende af Sydfynske Dampskibsselskabs ruter*: Spodsbjerg-Nakskov, Lohals-Korsør, Rudkøbing-Marstal.

i. *Dampskibsselskabet Ærø's rute*: Svendborg-Ærøskøbing.

j. Øernes Dampskibsselskabs ruter: Fåborg-Søby, Fåborg-Avernakø-Lyø-Fåborg.

k. Dampskibsselskabet på Bornholm af 1866's rute: Rønne-København (i forbindelse med særlige kontrolbilletter, jfr. pkt. 5).

4. Togbenyttelse m. v.

a. Rejsekort for værnepligtige gælder til rejser med alle til personbefordring bestemte tog. *Lyntog kan dog kun benyttes uden for højtidperioderne:*

21.-28. december og tirsdag før påske til tirsdag efter påske, alle dage incl., og *forudbestilling af plads i lyntog kan tidligst finde sted ugedagen før rejsedagen*. Pladsbillet i lyntog, der ønskes benyttet i forbindelse med »Rejsekort for Værnepligtige«, vil af statsbanerne blive særligt kendetegnet ved kodning med cifrene »-963« eller »-964«, (hel- eller delstrækning), hvorved denne adskiller sig fra den almindelige pladsbillet, der er kodet »-961« eller »-962«.

De frirejseberettigede skal sælges, ved afgivelse af bestilling på og køb af pladsbillet til benyttelse af lyntog, meddele, at pladsbilletten agtes benyttet i forbindelse med »Rejsekort for Værnepligtige«, idet *rejsekortet kun godtages for gyldig rejsehjemmel i lyntog, når den forudkøbte pladsbillet er særligt ken-*

detegnet som gyldig i forbindelse med et sådant kort.

Uden for de anførte højtidspærioder er rejsekortet dog også gyldig rejsehjemmel, når der ved *lyntogets afgang* er ledige pladser.

b. Pladsbilletter samt tilkøbsbilletter til befordring i højere vognklasser løses for den rejsendes egen regning.

Rejsegods kan indskrives mod normal takstmæssig betaling.

5. Særlige regler Rønne-København

Særlige regler for befordring på ruten Rønne-København. Rejseberettigede, der ønsker befordring med Dampskibsselskabet på Bornholm af 1866 på ruten Rønne-København eller omvendt, henvender sig i selskabets ekspeditioner i Rønne eller København og får mod forevisning af »Rejsekort for Værnepligtige« på forlangende udleveret en kontrolbillet til en enkeltrejse eller dobbeltrejse på 2. klasse (dæk) på nævnte rute.

Kontrolbilletten er gyldig til henrejse på udleveringsdatoen og for dobbeltbilletter gyldig til tilbagerejse 1 måned fra udleveringsdatoen.

Rejsekort, militært identitetskort og kontrolbillet skal forevises på kontrolpersonalets (styrmandens) forlangende, jfr. dog pkt. 2.a.

Køjereservation kan finde sted i begrænset omfang mod betaling.

6. Særlige regler for anvendelse af rutebiler

Opmærksomheden henledes på, at rutebiler har en begrænset transportkapacitet i sammenligning med tog- og skibsbefordring, og krav om ekstra-kørsel og dublering af ordinære ture med henblik på udflugter og lign. kan ikke forventes honoreret inden for rammerne af disse bestemmelser, med mindre det pågældende selskab ved forudgående aftale har erklæret sig indforstået hermed.

Rejsekort giver ikke adgang til gratis befordring lokalt inden for bybusområder med de under pkt. 3.c., d. og e. anførte bilruter samt Møns omnibusser.

7. Rejser før orlov ved jul, påske og pinse.

Rejsekortet er gyldigt til orlovsrejser i forbindelse med højtiderne, men de rejsende skal benytte de tog, der af statsbanerne måtte være anvist.

8. Godtgørelse for rejser med andre offentlige befordringsmidler.

Såfremt den rejseberettigedes hjemsted (forældre/værgе eller hustru – men ikke forlovedes – faste bopæl) ikke kan nås med de i pkt. 3. nævnte befordringsmidler, kan der ydes en godtgørelse for billetudgiften til offentlig befordringsmiddel

(rutebil eller skib) mellem hjemstedet og nærmeste station, holdeplads eller dampskibsekspedition, hvortil »Rejsekort for Værnepligtige« er gyldig. Der kan dog kun ydes sådan godtgørelse i tilfælde, hvor *billetudgiften har oversteget ialt 4 kr.* for en dobbeltrejse (for et besøg på hjemstedet).

Godtgørelsen udbetales (forandiges udbetalt) af tjenestestedet, efter at rejsen er foretaget, mod forevisning af dokumentation (billet eller kvittering).

9. Rejse til Grønland og Færøerne samt nærmeste udland

Til frirejseberettiget personel, hvis hustruer eller forældre har fast bopæl i Grønland, på Færøerne eller i udlandet, kan der i forbindelse med orlov og rejsetilladelse ydes tilskud til afholdelse af udgifter ved køb af rejsehjemmel til hjemstedet og tilbage efter følgende regler:

a. Orlov og rejsetilladelse meddeles i henhold til de almindelige regler, og der må i rejsens anledning ikke gives den værnepligtige orlov i et sådant omfang, at det samlede antal orlovsdage, der normalt tilkommer den pågældende, herved overskrides.

Forsvarets tilskud fastsættes i hvert enkelt tilfælde til halvdelen af billetudgifterne til billigste klasse med offentlige befordringsmidler, idet den del af rejsen, der evt. til-

bagelægges her i landet, ikke skal indgå i tilskudets beregning, men finde sted efter de almindelige regler for fribefordring med »Rejsekort for Værnepligtige« som rejsehjemmel.

Vedrørende den maksimale størrelse og antallet af forsvarets tilskud gælder iøvrigt:

b. Ved rejser til *udlandet* anvendes jernbane og/eller ruteskib, og der kan ydes tilskud til een rejse i hver kalendermåned i den tid, den pågældende er frirejseberettiget, med halvdelen af billetudgiften, dog højst 100 kr. pr. rejse (tur/retur).

Overførelse af ubenyttede tilskud i en eller flere måneder til de efterfølgende måneder eller forlods udbetaling af tilskud for følgende måneder kan ikke finde sted.

c. Ved rejser til *Grønland og Færøerne* anvendes henholdsvis ru-

tefly og/eller ruteskib, og der kan ydes tilskud med indtil halvdelen af billetudgiften pr. rejse (tur/retur). I løbet af den første samlede uddannelsestid (ca. 14 mdr.) vil der dog til den enkelte ialt kun kunne ydes et beløb svarende til 100 kr. gange antal måneder, den pågældende ialt påregnes at være berettiget til fribefordring regnet fra mødedagen.

d. Afregning skal normalt finde sted ved, at den pågældende, forinden rejsehjemmel indkøbes ved tjenestestedets (den regnskabspligtige myndigheds) foranstaltning, indbetaler sin andel af billetudgiften (50 % eller mere).

Har den pågældende forlods afholdt hele billetudgiften, kan tilskud i henhold til foranstående dog udbetales mod aflevering af dokumentation for den stedfundne rejse (anvendt rejsehjemmel).

NB: På rejsekortets bagside er anført oplysninger vedr. bortkommet kort.

Kapitel 12

Oplysnings- og velfærdsvirksomhed

Forsvarets Oplysnings- og velfærdstjeneste

Denne virksomhed omfatter oplysnings- og velfærdsarbejde for forsvarets personel og kontakt- og oplysningsarbejde mellem den civile befolkning og forsvaret.

Oplysnings- og velfærdsarbejde for forsvarets personel.

Gennem oplysnings- og velfærdsarbejdet søger forsvaret at fremme mulighederne for den enkeltes personlige udvikling og trivsel. Mulighederne kan ikke være lige så gode på et skib eller et lille tjenestested som på en større kaserne eller lejr, men arbejdet søges gennemført så godt, som pladsforhold og økonomi tillader det.

Biblioteker på større tjenestesteder omfatter udlån med et alsidigt udvalg af bøger samt læsestue med håndbøger, tidsskrifter og aviser. Da biblioteket virker som en filial af det nærmeste civile folkebibliotek, kan der også skaffes bøger derfra.

På Søværnets skibe kan der lånes

bøger, der leveres af Søfartens Bibliotek.

Socialrådgivning. Gennem socialrådgivningen gives der bistand og vejledning ved løsning af sociale og personlige problemer. Socialkonsulenten, der på bestemte tider kan træffes på tjenestestedet, kan give råd og praktisk hjælp vedrørende f.eks. hjælp til familie, skattespørgsmål, arbejds- og erhvervsforhold, uddannelsesspørgsmål og andre personlige problemer. Orientering om muligheder for hjælp omtales nedenfor.

Idræts- og hobbyvirksomhed omfatter undervisning i idrætsfag, sløjde, bogbinderi m. m. og adgang til træning og selvstændig hobbyvirksomhed.

Oplysnings- og velfærdsarbejdet omfatter *isøvrigt* foredrag, ekskursioner, bistand til amatørprotræden og anden underholdning, forevisning af underholdende og oplysende film, adgang til fjernsyns- og radiomodtagere, underholdningsspil m. m.

Kontakt- og velfærdsofficeren har på chefens vegne det daglige ansvar

for oplysnings- og velfærdsvirksomheden. Der lægges vægt på, at mandskabet selv medvirker ved velfærdsarbejdets gennemførelse. Ønsker og forslag vedrørende fritidsbeskæftigelse m. v. kan fremsættes overfor velfærdsofficeren.

Kontakt- og oplysningsarbejdet.

I forbindelse med velfærdsarbejdet udføres der over for den civile befolkning et kontakt- og oplysningsarbejde, der har til formål at give kendskab til forsvarets vilkår og problemer og at udvikle det samarbejde og den indbyrdes forståelse, der er nødvendig for, at forsvaret kan løse sine opgaver.

Arbejdet omfatter bl. a. orienteringsbesøg på tjenestesteder og under øvelser, udstillinger, foredrag, filmsforevisning og forskellige fællesarrangementer mellem civile forening m. m. og forsvarets personel.

Forsvarets Civilundervisning.

Forsvarets Civilundervisning varetager al undervisning af værnepligtige i civile almindelige fag, elementære skolefag og erhvervsbetonede fag, bortset fra den undervisning, der finder sted ved forsvarets skoler i henhold til disses uddannelsesplaner.

Gennem civilundervisningen giver forsvaret de værnepligtige en

uddannelsesmulighed, der vil kunne hjælpe dem til at imødekomme de krav, som familieliv, medborgerskab i samfundet og erhvervslivet stiller til det voksne menneske.

De almindelige fag er medborgerkundskab og udenrigsorientering. Undervisningen gives som samtaletimer og behandler borgernes forhold til familie og samfund, internationale organisationer m. v. Undervisning i disse fag sker igennem hele tjenestetiden ved de større tjenestesteder.

De elementære fag er dansk, regning og skrivning. Denne undervisning begynder på grundskolen, men efterhånden som de værnepligtige gennem genopfriskning af skolekundskaberne er nået frem til de nødvendige forudsætninger, kan de selv vælge andre fag efter interesse og behov.

Desuden har de værnepligtige muligheder for at vælge imellem fag, som har deres særlige interesse. På skibe og ved andre tjenestesteder, hvor klasseundervisning ikke kan gennemføres, gives undervisningen som vederlagsfri brevkursus.

Forsvarets Civilundervisning tilrettelægger ligeledes de erhvervsmæssige uddannelser for de frivillige med henblik på disses tilbagevenden til det civile arbejdsmarked. Interesserede kan søge oplysning om disse uddannelser hos civilundervisningens faste medarbejdere.

Ved de fleste tjenestesteder i land

vil der være en forstander, som leder undervisningen, og som de værnepligtige altid vil kunne henvende sig til vedrørende ønsker om undervisning.

Foreningen „Dannevirke”, KFUM's soldatermission og orlogshjem Det grundtvigske soldaterarbejde.

I forståelse med værnenes myndigheder udfører de tre ovennævnte private organisationer et stort arbejde for værnenes personel. I alle garnisoner og i de fleste lejre findes der et eller flere hjem (orlogshjem), der hver især drives af en af disse organisationer. I hjemmene kan de værnepligtige og det faste mandskab tilbringe fritiden under hyggelige og tvangfri former, læse, skrive breve o.s.v. I de fleste hjem serveres der kaffe o. lign. til små priser, og der findes klaver, noder, sangbøger, spil, blade og bøger til afbenyttelse. Foruden oplæsninger, foredrag og andagter arrangeres der underholdninger, koncerter og fester, og ved sådanne lejligheder spiller fællessangen en stor rolle. Soldaterhjemmene modtager tøj, værdisager og penge til opbevaring; i soldaterhjemmene kan de værnepligtige endvidere mødes med eller lægge besked til deres pårørende.

Foreningen »Dannevirke« arrangerer desuden forskellige kurser på Teknologisk Institut, omvisninger

på museer, industrivirksomheder etc. og udsætter sportspræmier m.m.

I København findes KFUM's soldaterhjem i Gothersgade 115, 1123 K. (over for Rosenborg eksercerplads) og Det grundtvigske soldaterarbejdes soldaterhjem i Vartov, Farvergade 27, 1463 K.; begge steder er der mulighed for billigt natlogi under orlov.

Søfartens Bibliotek.

Søfartens Bibliotek er en selvejende institution, der udlåner bøger (skøn- og faglitteratur) til danske handelskibe, statens skibe, større søgående fiskefartøjer, skoleskibe, sømandshjem etc. Søfartens Bibliotek forsyner således også Søværnets skibe og forter med bøger til udlån til disses besætninger.

Sømandshjem.

Mange af de befarne orlogsgaster har gode minder fra sømandshjemmene, der findes i mange af verdens havnebyer. På dette område arbejder de skandinaviske lande i fællesskab, således at der i ca. halvandet hundrede af de største havnebyer verden over findes enten et dansk, et svensk eller et norsk sømandshjem, der er åbent for alle skandinaviske søfarende.

I Danmark findes sømandshjem i et halvt hundrede provinshavnebyer samt i København (Søfarts-

klubben, Nyhavn 63 og sømandshjemmet Bethel, Nyhavn 22).

Sømandshjemmenes opgave er at danne et godt tilflugtssted for søfolk under deres ophold ved land. De rummer blandt andet læse- og opholdsstuer, hvor sømænd, der har landlov, kan søge hen.

Desuden er der adgang dels til at få et billigt logi mellem hyrerne, dels til at få tøj og værdigenstande sikkert opbevaret. Endvidere kan sømænd gennem sømandshjemmene sende penge hjem til deres pårørende. Sømandsmmissionen, hvorunder de fleste sømandshjem hører, forsyner ved udlån af bøger og blade skibenes besætninger med læsestof og aflægger besøg hos søfolk, der har måttet efterlades på sygehus.

Marineforeningen.

Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten samt vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem mænd, der har gjort eller gør tjeneste i Søværnet. Foreningen, der har afdelinger i de fleste danske provinsbyer, virker på forskellig måde, bl. a. ved afholdelse af foredrag og selskabelige sammenkomster. Den øver også filantropisk virksomhed over for mænd, der er eller har været knyttet til søen, samt disses efterladte.

Ønsker tidligere værnepligtige af samme årgang at samles for at fejre

tjenstlige mærkeår, bistår foreningen dem ved ordningen af sådanne sammenkomster. Foreningen udgiver et medlemsblad »Under Dannebrog«.

Foreningen er upolitisk.

Kystartilleriforeningen (kystbefæstningsforeningen).

Foreningens formål er at samle alle, der har gjort tjeneste ved kystbefæstningen, til bevarelse af kammeratskabet fra tjenestetiden bl. a. ved udgivelse af et medlemsblad samt ved afholdelse af fester og sammenkomster. Desuden hjælper foreningen kystdefensionens tjenstgørende personel ved bidrag til fester og sammenkomster.

SØVÆRNET OG HOLMENS KIRKE

Holmens Kirke er søværnets sognekirke – altså også orlogsgastens egen kirke.

Forsvarsministeriet er kirkens *overtilsyn*, det vil sige, at kirkens rettigheder og økonomiske administration varetages af dette ministerium. Det daglige tilsyn og regnskabsførelsen bestrides af *kirkens værge*. Menighedsrådet repræsenterer menighedens interesser.

Christian IV gav Holmens mænd deres egen kirke og lod Holmens store ankersmedie indvie til kirke

den 5. september 1619; men da flåden stadig forøgedes og dermed Holmens personel, blev kirken for lille, og kongen udvidede den derfor i 1641-43 med et nyt kor og to sidefløje, så bygningen fik form af en korskirke. Ubeskadiget af ildebrande og bombardementer står den i dag som på Christian IV's tid og bærer kongens valgsprog på latin *R(egnum) F(irmat) P(ietas)*: guds frygt styrker riget. Det pragtfulde snitværk i prædikestol (1661) og altertavle (1662) er enestående i Norden. I 1707-08 byggedes det aflange kapel, hvor søheltene Niels Juel og Tordenskjold hviler. Til Holmens Kirke hører Holmens Kirkegård, »skibskirkegården«, fra 1666, Københavns nuværende ældste kirkegård med gravhøjen over søkrigere, som faldt i slaget på Rheden 2. april 1801 (monument af Wiedewelt).

18. april 1950 rejstes et minde i Holmens kirke for danske, der gav deres liv som frivillige i de allieredes militære styrker under 2. verdenskrig. Mindebogen med de faldnes navne ligger på en pult i døbefontens nærhed. Hver tirsdag vendes blad i bogen.

Orlogspræster: Præsterne ved Holmens Kirke gør tjeneste i Søværnet som orlogspræster. De bærer uniform med et kors på ærmet, men står uden for den militære rækkefølge, fordi de i deres særlige tjeneste er hver mand lige nær. De er hverken »over« eller »under« no-

gen, kun underlagt chefen på tjenestestedet.

Værnepligtige teologer: Teologiske kandidater, som har gennemgået eksercerskolen, kan stilles til rådighed ved gudstjenester og andre opgaver i forbindelse med mandskabets velfærd og beskæftigelse i fritiden (foredrag, undervisning, studiekredse). De bærer på uniformen et særligt kendetegn (se uniformstavle) og deltager i øvelser i det omfang, som efter chefens bestemmelse kan forenes med de særlige opgaver, der overdrages dem.

Den værnepligtige teolog er sine kammeraters præst, og til ham kan de tillidsfuldt henvende sig i anliggender af personlig art.

Enhver, som tilhører Søværnet, har ret til at få sine kirkelige handlinger udført i dets kirke, og enhver vil være velkommen til – skriftligt eller mundtligt – at henvende sig til en af orlogspræsterne, som har træffetid i kirken.

Til Holmens provsti hører 13 kirker, og som civil chef for præsterne og det øvrige personel ved Holmens Kirke leder *Holmens Provst* tillige søværnets kirkelige betjening.

Gudstjenester afholdes om søndagen kl. 10 og kl. 17 (om sommeren kl. 10 og kl. 20, således at enhver har mulighed for at se indenfor).

Kirken er åben om sommeren fra kl. 9-15, om vinteren kl. 9-12.

»Ankerkæden« (Holmens kirke-

blad) kan fås ved henvendelse til kirkebetjeningen.

Hjælp til indkaldte værnepligtige.

Lov om offentlig forsorg.

I lov om offentlig forsorg findes de bestemmelser, hvorefter orlogsgasten (og hans familie) kan opnå økonomisk hjælp.

Specielle regler herom er optaget i lovens § 54, der gennemgås nærmere nedenfor, men der kan for orlogsgastens familie (hustru, børn) opnås hjælp også efter andre af forsorgslovens bestemmelser, såfremt betingelserne for at opnå hjælp efter § 54 ikke er opfyldt.

Henvendelse om hjælp rettes normalt til *socialkontoret* i hjemsteds-kommunen, men kan også rettes til den kommune, i hvilken tjenestestedet ligger (opholdskommunen).

Det er *det sociale udvalg* i kommunen, som administrerer forsorgslovens bestemmelser. Ikke alle kommuner har et socialkontor, men alle har et socialt udvalg.

På landtjenestestederne fungerer med faste træffetider en *socialkonsulent*. Skibsbesætninger kan rette henvendelse skriftligt – eller personligt – til socialkonsulenterne ved flådestationerne. (På Flådestation København træffes konsulenten på Marinekaserne København). Pågældende har særlig indsigt i forsorgslovens hjælpemuligheder såvel som

i andre sociale og dermed beslægtede loves og bestemmelsers muligheder. Det anbefales Dem i påkommende tilfælde at hente vejledning hos socialkonsulenten i spørgsmål af den art, som omtales i det følgende.

Forsorgslovens bestemmelser.

I forsorgslovens § 54, stk. 1, hedder det:

»Når en værnepligtig forretter militærtjeneste, er det sociale udvalg i vedkommende tidsrum forpligtet til at afhjælpe pågældendes egen og hans families trang, idet det derved tilsigtes at søge familiens hidtidige levevilkår opretholdt inden for rimelige grænser. Der vil herunder bl.a. kunne ydes hjælp til fortsættelse af lejemål af lejlighed eller butik, til afdrag på gæld stiftet til erhvervelse af genstande, der er anskaffet til pågældendes husførelse eller til erhvervsmæssigt brug samt til betaling af underholdsbidrag, der ikke kan betales forskudsvis af det offentlige, alt i det omfang i hvilket det sociale udvalg skønner, at pågældende ville have afholdt disse udgifter, hvis han ikke var blevet indkaldt. For så vidt angår forskudsvis udbetalte underholdsbidrag, træffer det sociale udvalg beslutning om bortfald af tilbagebetalingspligten for hele bidraget eller en del af dette, også her i det omfang i hvilket det sociale udvalg skønner, at pågældende ville have afholdt disse udgifter, hvis han ikke var blevet indkaldt.«

Hvem kan søge hjælp?

Loven omfatter enhver værnepligtig – under første indkaldelse og fort-

- sat pligtig tjeneste i umiddelbar forlængelse heraf,
- under mønstringer,
 - under tjeneste som befalingsmandselev på korporal-, sergent-, oversergent- eller reserveofficersskole og
 - i princippet tillige personel, der forretter frivillig tjeneste (f. eks. med henblik på uddannelse til fast officer eller på uddannelse til konstabel, uanset om disse tidligere har aftjent deres værnepligt).

Loven omfatter endvidere befalingsmænd, der forretter pligtig tjeneste i umiddelbar fortsættelse af korporal-, sergent-, oversergent- eller reserveofficersskole.

Hjælpens størrelse under indkaldelse.

Er De gift, kan der til Deres hustru, såfremt betingelserne for at opnå hjælp er opfyldt, ydes beløb til underhold og beklædning efter de samme takster, som gælder for folkepension (den såkaldt indtægtsbestemte folkepension).

Til hvert barn ydes et beløb, der har samme størrelse som det normalbidrag, en fader skal betale til et barn, der er født uden for ægteskab.

Herudover kan der ydes hjælp til betaling af faste udgifter som f. eks. husleje, lys, gas, brændsel, sygekassekontingent og visse forsikringspræmier.

Formue.

Det sociale udvalg er, når det bedømmer Deres trang, berettiget til at se bort fra en mindre formue i de tilfælde, hvor formuens bevarelse må anses for rimeligt begrundet, f.eks. i hensynet til Deres fremtidige erhvervsmuligheder eller til planlagt bosætning. Der vil ved hjælpens beregning normalt blive taget hensyn til den renteindtægt, som formuen giver.

Gæld.

Der kan som nævnt i loven i ganske særlige tilfælde ydes hjælp til afdrag på gæld, således f. eks. på strengt nødvendigt bohave, der er købt på kontrakt, men De vil antagelig ikke få sådan hjælp, hvis De har formue.

Der vil kunne ydes hjælp til betaling af renter, der forfalder under indkaldelsen, af gæld stiftet til et rimeligt formål, f. eks. studiegæld.

Begrænsninger i hjælpen.

Hovedreglen er den, at indtægter, som De eller Deres hustru har, medfører eller kan medføre fradrag i den samlede hjælp.

Frdrag foretages efter følgende retningslinier:

Dersom De under indkaldelsen oppebærer indtægt fra arbejdsgiver, foretages normalt fradrag i hjælpen svarende til denne indtægt.

Såfremt Deres hustru har selv-

erhverv, foretages et fradrag i hjælpen, svarende til en andel (normalt halvdelen) af hendes indtægt, men fradragsandelen er i nogen grad afhængig af indtægtens størrelse. Synspunktet er her, at en hustru ikke bør berøves sin interesse for at opretholde en selvstændig indtægt. Oppebærer Deres hustru arbejdsløshedsunderstøttelse, foretages fradrag på tilsvarende måde som ved indtægt af selverhverv.

Som nævnt i loven tilsigtes det, at familiens hidtidige levevilkår oprettholdes inden for rimelige grænser, men derimod ikke, at der opnås en forbedring af levevilkårene, og i givet fald kan der derfor være grund til at foretage en større reduktion af hjælpen end halvdelen.

Såfremt De efter den normale tjenestetids udløb overgår til aflønningsform A eller B, eller som frivillig efter uddannelsestidens udløb gør det samme, vil der være tale om fradrag i hjælpen – normalt helt bortfald af denne.

Månedslønnen under aflønningsform A andrager et ret betydeligt beløb, og der vil derfor som regel ikke kunne ydes yderligere hjælp. Vælger De aflønningsform B, vil De i denne forbindelse blive behandlet, som om De blev aflønnet efter aflønningsform A.

Frdrag foretages ikke for de beløb, som De oppebærer i dagløn eller modtager som normale hjemsendelsespenge eller for de beløb, som De, såfremt De er frivillig, modta-

ger som dagløn og kontraktpræmie i elevtiden.

Sikring mod misbrug.

Forsorgslovens § 54, stk. 2, siger:

»Det er en betingelse for ydelse af hjælp i henhold til nærværende paragraf, at de forpligtelser, til hvis opfyldelse hjælpen søges, ikke må antages at være påtaget med henblik på at opnå hjælp fra det offentlige. Ved første indkaldelse er det derhos en forudsætning, at pågældende har haft rimelig grund til ikke at vente med at påtage sig de forpligtelser, til hvis opfyldelse han søger hjælp, til efter afslutningen af den normale værnepligt.«

Denne meget vigtige bestemmelse er sat ind for at hindre, at orlogsgasten belaster det offentlige med forpligtelser, som han med rimelighed selv bør bære.

Hjælp efter hjemsendelse.

Forsorgslovens § 54, stk. 3, siger:

»I trangstiltfælde kan der i indtil 6 uger fra hjemsendelsen at regne ydes ikke-arbejdsløshedsforsikrede hjemsendte værnepligtige hjælp i et omfang, som dog ikke kan overstige, hvad vedkommende ville have kunnet oppebære fra arbejdsløshedsforsikringen. Det samme gælder arbejdsløshedsforsikrede, som for tiden ikke opfylder betingelserne for at opnå hjælp fra arbejdsløsheds-kassen. Det er dog en betingelse for ydelse af denne hjælp, at pågældende står tilmeldt vedkommende arbejdsanvisningsorgan som ledig.«

Bestemmelsen er indsat for at hjælpe orlogsgaster, som har vanskelig-

heder med at skaffe sig arbejde straks efter hjemsendelsen.

Reglen tager derfor i første række sigte på de ikke-arbejdsløshedsforsikrede.

For arbejdsløshedsforsikrede betragtes militærtjeneste som arbejde i relation til arbejdsbetingelserne og til karenstid, således at retten til at få arbejdsløshedsunderstøttelse ikke bortfalder på grund af den udståede militærtjeneste. De kan således oppebære understøttelse straks, hvis De ikke kan få arbejde. Skal et antal karensdage forløbe, førend understøttelse kan udbetales, kan De opnå understøttelse fra kommunen i denne periode. Det samme gælder, hvis De af andre grunde ikke opfylder betingelserne for at opnå hjælp fra arbejdsløshedskassen.

Hjælpen kan ydes til såvel gifte som ugifte.

Der skal foreligge trang, for at hjælpen kan ydes, og De skal som nævnt i loven stå tilmeldt den offentlige arbejdsanvisning som ledig.

Hjælpen kan ydes straks efter hjemsendelsen. Dens størrelse kan pr. uge ikke overstige, hvad De ville have kunnet oppebære fra arbejdsløshedsforsikringen, såfremt betingelserne for at få hjælp fra en arbejdsløshedskasse havde været opfyldt.

Hjælp til familie bosat i udlandet.

Forsorgslovens § 54, stk. 4, siger:

»Det er ikke en hindring for at opnå

hjælp i henhold til foranstående bestemmelser, at den værnepligtiges familie opholder sig i udlandet, såfremt dette forhold er rimeligt begrundet. Hjælpen ydes i dette tilfælde af det sociale udvalg i den kommune, hvori den garnison, til hvilken den værnepligtige er indkaldt, er beliggende.«

En rimelig begrundelse for at opnå den nævnte hjælp foreligger, når soldaten indtil indkaldelsen havde sit arbejde i udlandet og havde indrettet sit hjem der, og ægtefællen og børnene fremdeles bliver boende der.

Hjælp i forbindelse med ekstraordinære indkaldelser.

I princippet gælder de samme regler som ved de ordinære indkaldelser, men det indkaldte mandskab er ældre, og det har større forpligtelser end de første gang indkaldte, og hertil kommer, at indkaldelsen i reglen ikke har kunnet forudses. Disse forhold vil begrunde, at der ofte må ydes en mere udstrakt hjælp til opfyldelsen af orlogsgasternes forpligtelser. Heller ikke her kan hjælp dog ydes udover, hvad pågældende skønnes at kunne have afholdt selv, hvis han ikke var blevet indkaldt. I tilfælde, hvor indkaldelsen kunne forudses, kan hjælp ligesom ved ordinære indkaldelser ikke ydes til dækning af forpligtelser, påtaget på et tidspunkt, hvor pågældende måtte være klar over, at han

ville blive indkaldt inden for en nærmere fremtid og derved blive afskåret fra selv at opfylde forpligtelsen.

Lige med ekstraordinær indkaldelse kan i et vist omfang stilles en forlængelse af tjenestetiden, der ikke kunne forudses af orlogsgasten. Ekstra tjeneste som sergent kan ikke betragtes som en uforudset forlængelse af tjenesten, idet enhver orlogsgast kan udtages til sergent.

Forlængelse kan i al almindelighed ikke begrunde, at der i den yderligere tillagte tjenestetid ydes hjælp, når sådan hjælp ikke kunne ydes i den første del af indkaldelsen.

Hjælp i krigstilfælde.

Forsorgslovens § 54, stk. 5, siger:

»I krigstilfælde træffer regeringen straks foranstaltning til, at den kommune, hvor vedkommende tjenstgørende militære ved indkaldelsen var bosat, overtager hans legale forsørgelsespligt.«

Bestemmelsen betyder, at § 54, stk. 1-4, ikke gælder i krigstilfælde.

ANSØGNING OM HJÆLP

Tjenestestedets socialkonsulent vil som foran nævnt kunne yde vejledning i sociale og dermed beslægtede spørgsmål. Det tilrådes Dem derfor at drøfte spørgsmål vedrørende hjælp (ansøgning, besværing og anke) med socialkonsulenten.

Hvis De ikke, inden De er mødt til tjeneste, har henvendt Dem til socialkontoret (det sociale udvalg) i Deres bopælskommune, kan De skriftligt rette henvendelse hertil med ansøgning om hjælp. Hertil benyttes et særligt skema, som kan rekvireres hos kommunen, men som også kan fås hos socialkonsulenten. I øvrigt kan De henvende Dem til socialkontoret i den kommune, hvor tjenestestedet ligger.

Såfremt kommunen forlanger oplysninger, som tjenestestedet skal afgive eller bekræfte (f. eks. om lønforhold), påfører tjenestestedet skemaet disse oplysninger og videre-sender skemaet til kommunen.

Ved fyldestgørende udfyldelse af det omhandlede skema vil dette i almindelighed danne grundlag for hjælpens udbetaling uden yderligere undersøgelser fra udvalgets side.

Opnåelse af hjælp ved bevidst forkerte oplysninger medfører straf. Med urette modtagen hjælp skal tilbagebetales, med mindre der foreligger undskyldelig vildfarelse fra modtagerens side.

Klager kan ikke indbringes for domstolene. Besværinger over de af det sociale udvalg truffne afgørelser vedrørende spørgsmålet om ydelse af hjælp sendes direkte til det pågældende amt. Anker over de af amterne, Københavns Magistrat og Frederiksberg Kommunalbestyrelse truffne afgørelser sendes ligeledes direkte til Socialministeriet.

LÅN - LEGAT

Forsvarets Velfærdsfond samt Soldatens og Orlogsgastens fond

Disse fonds kan i visse tilfælde yde lån eller legater til orlogsgaster, der uforskyldt er kommet i nød, eller som øjeblikkelig må hjælpes i an-

ledning af begivenheder, der griber ind i deres private forhold.

Socialkonsulenten vil kunne give Dem nærmere vejledning herom.

Søværnets militære personel.

DEN MILITÆRE RÆKKEFØLGE

Befalingsmænd.

Officerer og Specialofficerer:

1. Admiral.
2. Viceadmiral.
3. Kontreadmiral, generallæge.
4. Kommandør, stabslæge af 1. grad.
5. Kommandørkaptajn, stabslæge af 2. grad.
6. Orlogskaptajn, orlogskaptajn af specialgruppen, overlæge, overtandlæge.
7. Kaptajnløjtnant, kaptajnløjtnant af specialgruppen.
8. Søløjtnant af 1. grad, søløjtnant af 1. grad af specialgruppen, reservelæge og reservetandlæge med 2 års tjeneste som sådan.
9. Overfenrik af specialgruppen.
10. Søløjtnant af 2. grad, fenrik af specialgruppen, reservelæge og reservetandlæge med under 2 års tjeneste som sådan.

Øvrige befalingsmænd:

11. Seniorsergent af 1. grad.
12. Seniorsergent af 2. grad.
13. Oversergent.
14. Sergent, underlæge og undertandlæge.
15. Korporal.

Menige.

Overkonstabel.
Konstabel.
Konstabelev.
Værnepligtig menig.

Alle menige er ligemænd

NB: Ovennævnte menige forbliver menige som elever på befalingsmandsskolen indtil udnævnelse til befalingsmand.

UDEN FOR DEN MILITÆRE RÆKKEFØLGE

Uden for den militære rækkefølge findes følgende personel:

Auditørpersonel.
Gejstligt personel.
Mekanikerpersonel.

Optræden på flådestation.

Al ind- og udpassage til og fra flådestationer skal foregå ad de reglementerede adgangsveje. Ved ind- og udpassage på flådestationer skal adgangskort/ID-kort uopfordret forevises for det i adgangsvagten vagthavende personel, der kan være vagtmestre eller militærpoliti, og dette personels evt. anvisninger skal efterkommes.

Militære kommandoer af søværnet kan dog normalt uhindret passere, når kommandoets fører kan legitimere sig. Under ophold på flådestationer skal patruljers og vagters anvisninger nøje følges.

Det tillades menigt personel, tjenstgørende på flådestationer eller skibe på flådestationerne, at modtage besøg indenfor nedennævnte tider: Korporaler, konstabler og værnepligtige menige:

kl. 1730–1930

Lørdage og halve fridage

kl. 1400–1930

Søn-, hellig- og fridage

kl. 1300–1930

Omvisning af de besøgende må normalt ikke finde sted.

For Flådestation Københavns vedkommende skal de besøgende

være udpasseret senest ½ time efter besøgstidens ophør.

For udpassage med gods, der skal bæres åbenlyst, kan kræves gyldig godspasserseddel. Passersedler for gods skal afleveres i adgangsvagten, vagtmandskabet har ret til at besigtige godset.

Under sejlads i bassiner m. v. skal der udvises forsigtighed overfor arbejdsflåder, hvorfra der arbejdes, eller hvorpå stilladser er anbragt.

Under sejladsen skal opmærksomheden være henvendt på, om der nogetsteds arbejdes med dykkerre eller frømænd, i hvilket tilfælde henholdsvis dykkerflag og talstander 4 vil være vist, og al sejlads skal ske med forsigtighed og nedsat fart.

Alle veje indenfor flådestationernes område er at betragte som offentlige veje, og færdselslovens bestemmelser skal følges. Overtrædelse straffes i henhold til samme lov.

Al færdsel skal foregå ad de afstukne veje og stier, og færdsel fra sted til sted skal foregå ad korteste direkte rute.

Iøvrigt må flådestationernes område betragtes som fabriksområder, og der skal iagttages særlig agtpå-

givenhed i trafikken, ligesom de særlige opslag vedrørende færdslen nøje skal overholdes.

Vogne, motorvogne og motorcykler skal ved ind- og udpassage stoppe ved vagten. Cykler (herunder cykler med hjælpemotor) skal trækkes forbi vagten.

Fundne sager afleveres straks af finderens i den nærmeste vagt eller på tjenestestedet.

Badning i flådestationernes bassiner m. v. er kun tilladt, såfremt særlige badepladser er anvist.

Affald, olie eller olieholdigt vand må ikke kastes i flådestationernes bassiner m. v.

Papir og andet affald skal anbringes i de dertil bestemte skunkasser.

Madaffald skal anbringes i særlige beholdere med tætsluttende låg. Spildolie, tvist eller blår skal anbringes i særlige jernbeholdere.

I flådestationernes bygninger (kontorer, samlingsstuer, sovesale/lukafer m. v.) er det på det strengeste forbudt at henkaste tobaksaffald, dette skal af hensyn til brandfaren anbringes i askebægre eller særlige hertil bestemte beholdere. Som hovedregel gælder, at tobaksrygning er forbudt, hvor askebægre o. l. ikke findes.

Ild og lys skal omgås med største forsigtighed, ligesom opslag om forbud mod tobaksrygning skal overholdes.

Handel med spise- og drikkevarer er kun tilladt fra marketenderier og orlogshjem til de derfor fastsatte tider. Militært personel må ikke foretage handel, omløben med varer, almindelig agenturvirksomhed eller lignende, såvel som militært personel normalt ikke må komme på de civile marketenderier.

Opråb, plakater o. lign. må kun med chefen for flådestationens tilladelse omdeles eller opslås på flådestationer.

Støtter, stilladser, stillinger eller nedgange må ikke borttages, ligesom fartøjer ikke må fjernes fra deres fortøjningssteder, med mindre ordre eller tilladelse er givet.

For at hindre ulykker, skal skibes lejdere, dæksler og luger være på plads eller afspærring ved disses normale sted være foretaget, inden personellet forlader skibet.

Stop- og aftapningshaner på vandledninger til vandfyldning må kun betjenes af personel, der er rekvireret gennem brandmesteren/havnemesteren. Vandspild er forbudt.

FORSVARETS ORGANISATION

HANS MAJESTÆT KONGEN

FORSVARSMINISTEREN
MED FORSVARSMINISTERIUM

FORSVARSCHEF
MED FORSVARSSTAB

FORSVAR-
STYRELSEN

HÆREN

SØVÆRNET

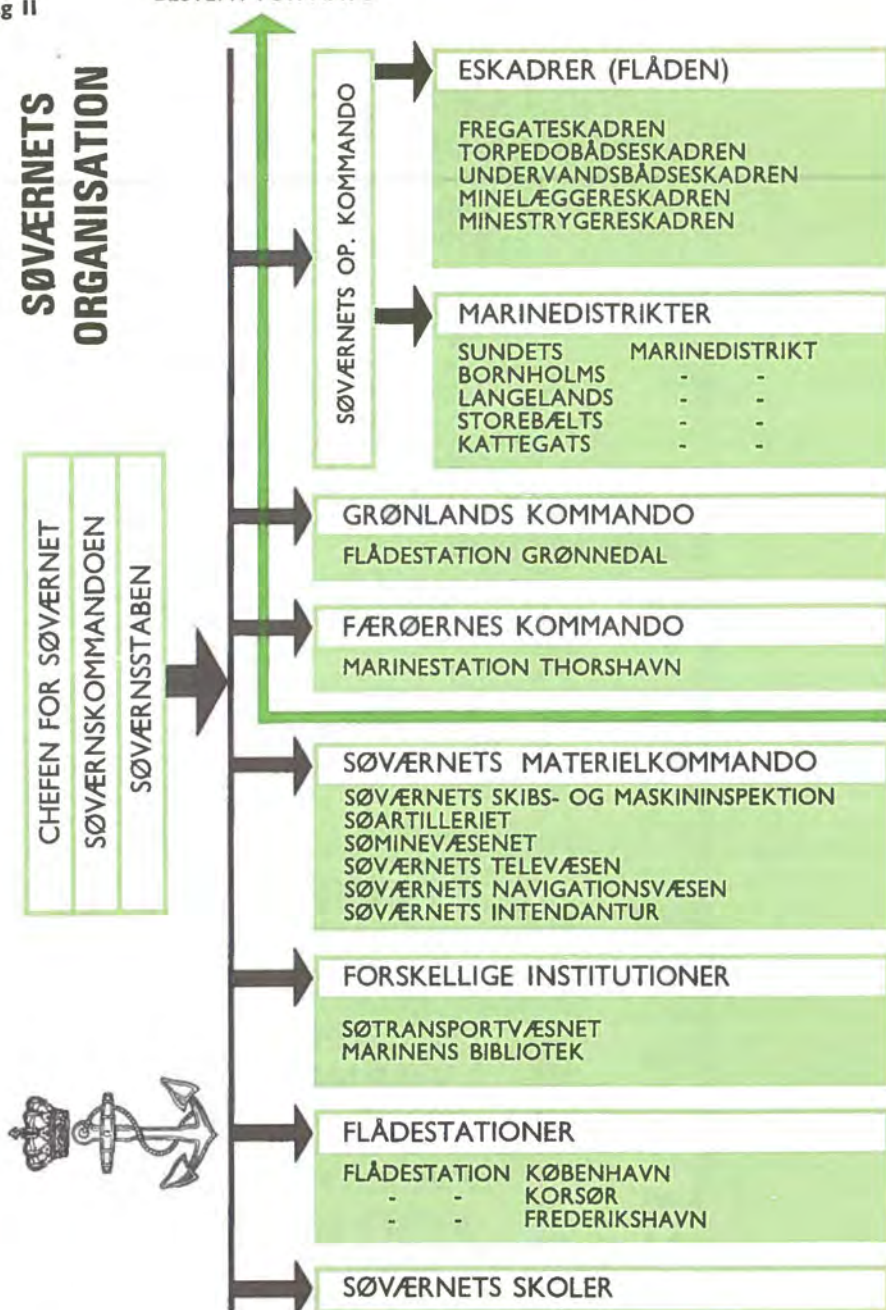
FLYVE-
VÅBNET

HJEMME-
VÆRNET

MYNDIGHEDER,
KORPS m.v.

SØVÆRNETS ORGANISATION

HÆRENS FREDSDINDELING

CHEFEN FOR HÆREN HAR DEN DIREKTE
KOMMANDO OVER HÆREN

HÆRKOMMANDOEN
HÆRSTABEN - HÆRINSPEKTØRERNE

Vestre Landsdelskommando

Jyske Divisionskommando
1. Jyske Brigade
2. Jyske Brigade
3. Jyske Brigade
Slesvigske Fodregiment
Prinsens Livregiment
Fynske Livregiment
Kongens Jyske Fodregiment
Dronningens Livregiment
Jyske Dragonregiment
Nørrejyske Artilleriregiment
Sønderjyske Artilleriregiment
Jyske Luftværnsregiment
Jyske Ingeniørregiment
Jyske Telegrafregiment
Jyske Trænregiment
Hjemmeværn

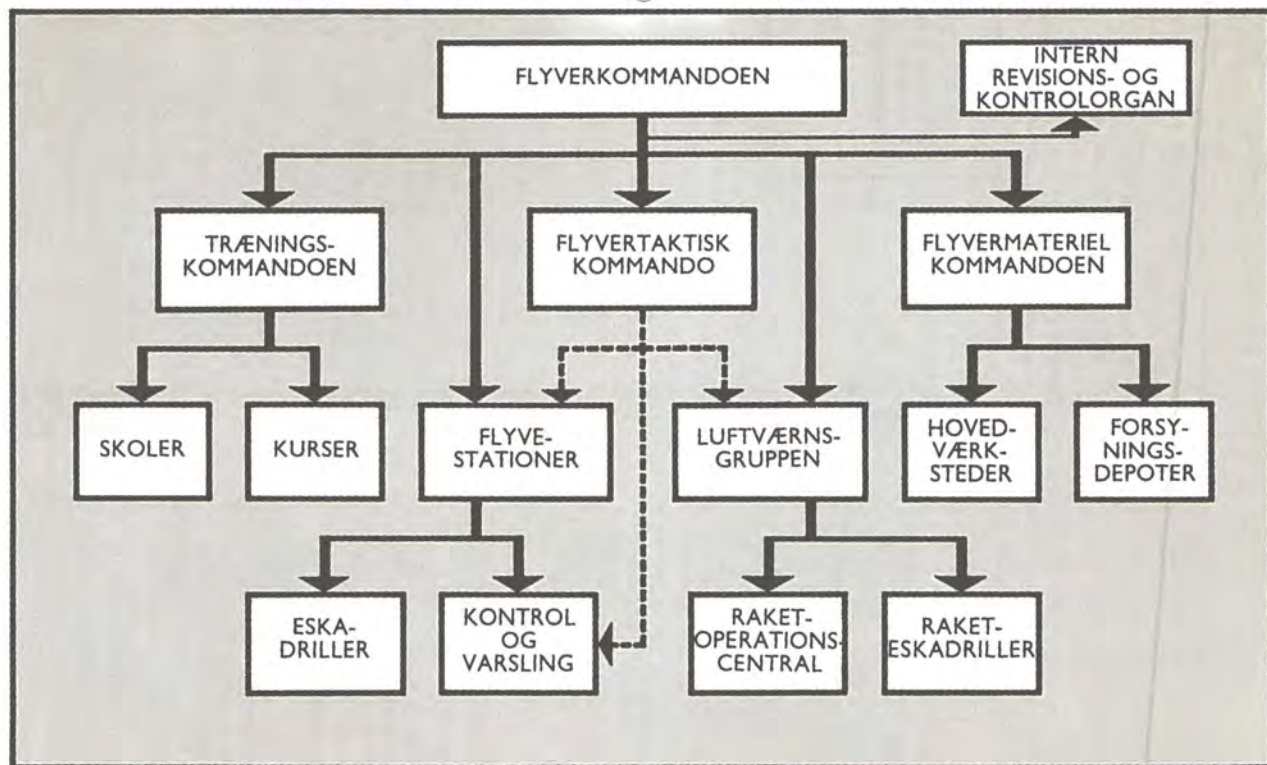
BORNHOLMS
VÆRN
HJEMMEVÆRN

Østre Landsdelskommando

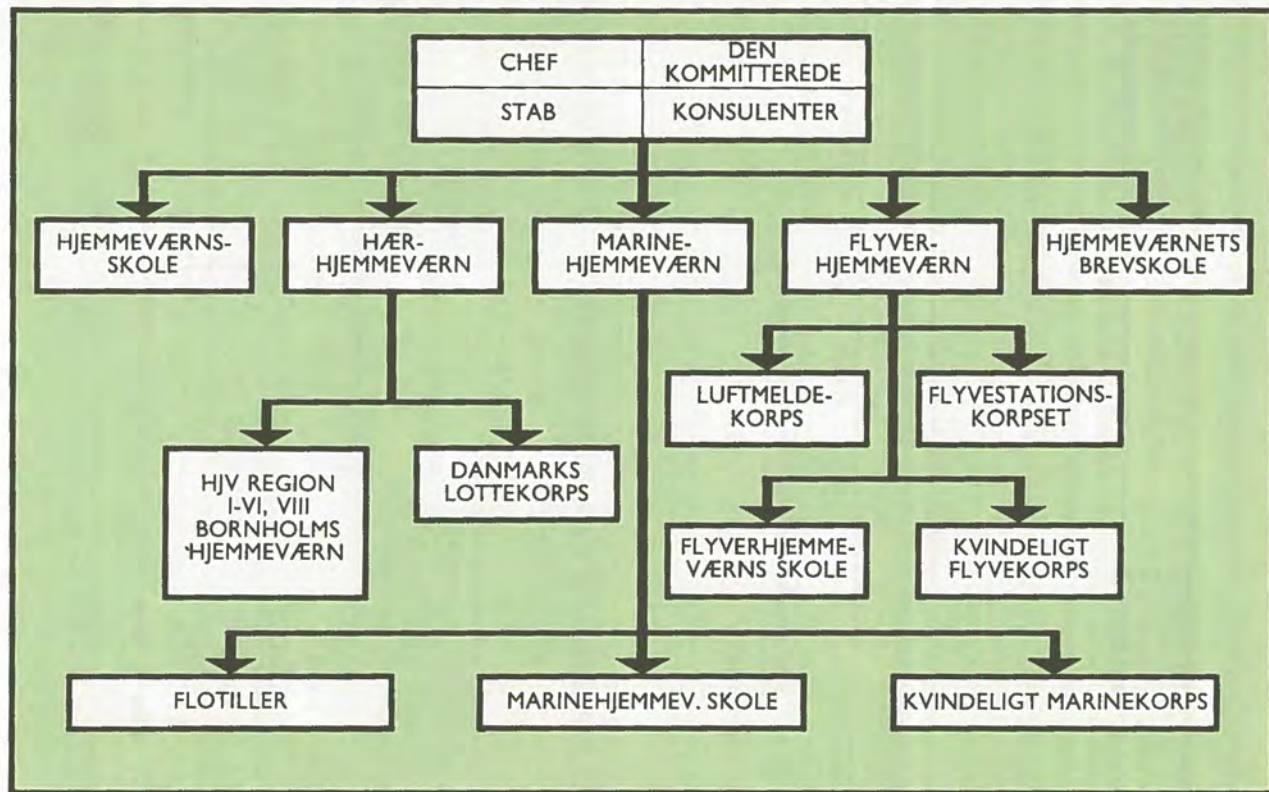
1. Sjællandske Brigade
2. Sjællandske Brigade
3. Sjællandske Brigade
Den kongelige Livgarde
Danske Livregiment
Sjællandske Livregiment
Falsterske Fodregiment
Gardehusarregimentet
Kronens Artilleriregiment
Sjællandske Artilleriregiment
Sjællandske Luftværnsregiment
Sjællandske Ingeniørregiment
Sjællandske Telegrafregiment
Sjællandske Trænregiment
Hjemmeværn

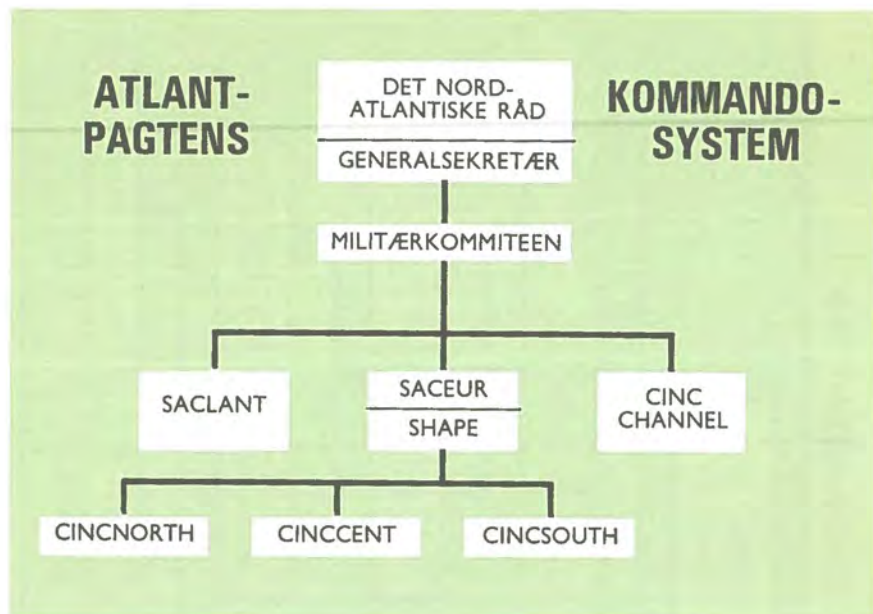
FLYVEVÅBNETS ORGANISATION

----- KOMMANDOVEJ I OPERATIVE ANLIGGENDER

HJEMMEVÆRNETS ORGANISATION

DET ALLIEREDE KOMMANDOSYSTEM I ØSTERSØOMRÅDET

Det samlede vesteuropæiske forsvar

Nordregionen. Norge, Danmark, Slesvig og Holsten

Enhedskommandoen for den sydlige del af nordregionen,

Eksempel på ansøgning.

Værnepligtig 431/823456 Peter Hansen,
fregatten Peder Skram

den 1. apr. 1968.

Til Chefen

Emne: Ansøgning om

Bilag: Attest fra.....

Herved ansøger jeg om

.....

Som grund skal jeg anføre

.....

Peter Hansen

ALARMERING

Hvis der bliver slået ALARM, skal De

- hurtigst muligt give møde på Deres tjenestested
- hvis De ikke kan nå frem til Deres eget tjenestested melde Dem til nærmeste militære myndighed
- i tvivlstilfælde søge underretning hos nærmeste militære myndighed eller hos politiet.

Alarmeringen kan ske med bl. a. følgende midler:

Militære og civile sirener
højttalervogne - patruljer - telefonnettet - radiovogne
ombordkaldessignaler.

Det alarmsignal, der afgives med de opsatte sirener, består af en 3 gange gentagen konstant, høj tone af 12 sekunders varighed og med intervaller på 12 sekunder. Forsvaret har eneret på anvendelse af dette signal.

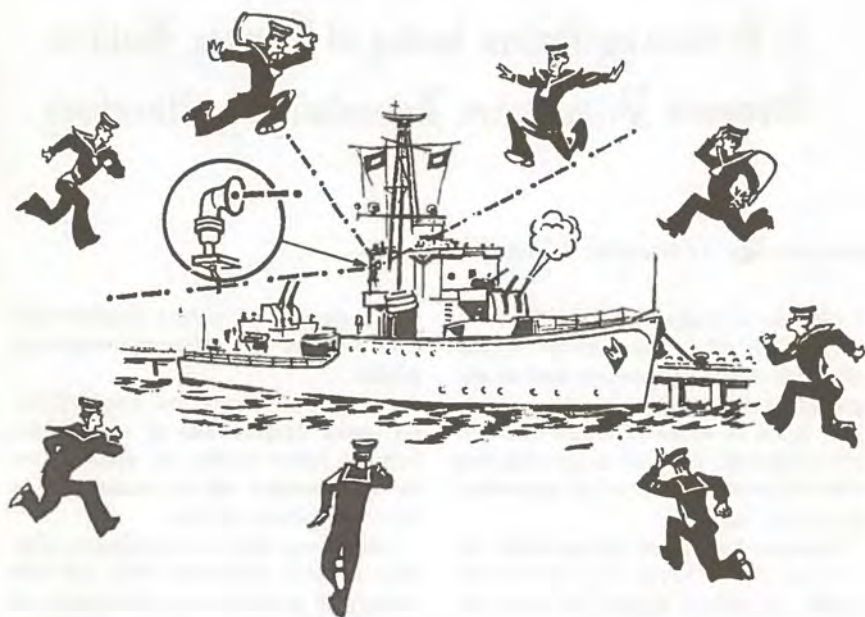
OMBORDKALDELSESSIGNALER

til

ORLOGSFARTØJ

Et orlogsskib kan anvende følgende ombordkaldelsessignaler

- med skibets fløjte afgives bogstavet P (· — — ·)
- signalflag P hejses
- skibets projektører tændes og rettes opefter
- løse skud afgives

af Guds nåde konge til Danmark,
de Venders og Goters, hertug til Slesvig, Holsten,
Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg,

gør vitterligt: Vi anordner følgende:

I tilfælde af angreb på dansk territorium eller på dansk militær enhed uden for dansk territorium skal de angrebne styrker ufortøvet optage kampen, uden at ordre afventes eller søges indhentet, selv om krigserklæring eller krigstilstand ikke er de pågældende chefer bekendt.

Dersom forsvarets styrker ikke inden angrebet er bragt op på fuld krigsstyrke, er ethvert angreb på Danmark ude fra eller på dets forfatningsmæssige myndigheder at betragte som ordre til mobilisering.

Hjemmeværnet møder uopholdeligt som bestemt ved »Hjemmeværnet på plads«.

Der må forventes ved krigsudbrud og under krigstilstand at ville fremkomme falske ordrer og meddelelser til befolkningen og til mobiliserende eller kæmpende styrker.

Ordre om ikke at mobilisere eller ikke at gøre modstand eller afbryde påbegyndt mobilisering eller kamp må derfor ikke adlydes, før der foreligger fornøden visshed for, at ordren er udstedt af dertil kompetent myndighed.

Ordre fra forfatningsmæssige myndigheder, der er taget til fange, eller som af fjenden er sat ud af funktion på anden måde, skal ikke adlydes.

Angrebne enheder eller enheder i nærheden af angrebne enheder sætter uden at afvente ordre omgående alle til rådighed stående midler ind i kampen. Isolerede styrker skal, under energiske forsøg på at sinke fjendens fremrykning mest muligt og tilføje ham størst mulige tab, søge forbindelse med andre kæmpende danske eller allierede enheder.

Kampen skal, selv om styrkerne kæmper isoleret, føres med største energi for herved at skaffe tid til at organisere styrker i eller uden for området.

Kampen skal fortsættes, selv om fjenden truer med repressalier for at bevæge vore styrker til overgivelse. Bliver det uomgængelig nødvendigt at opgive et landområde til fjenden, skal styrkerne gøre, hvad der er muligt for at nå frem til forsvarskampen på andre frontafsnit.

Chefer for enheder m. fl. træffer, når angreb er erkendt, alle foranstaltninger til at forøge deres enheders fredsstyrke i overensstemmelse med de gældende bestemmelser, og søger snar-

rest kampen vendt fra forsvar til angreb.

5. kolonnevirksomhed skal bekæmpes. Politiet vil på dette område bistå de militære myndigheder.

Våben og andet krigsmateriel må aldrig falde i fjendens hånd i brugbar stand.

Militært personel – hvad enten de er tjenstgørende, afskedigede (men endnu mødepligtigt ved mobilisering), hjemkommanderede eller hjemsendte – skal, når angreb på Danmark erfares, ufortøvet og uden at afvente ordre om mobilisering give møde som befalet ved designeringsskrivelse eller på den i soldaterbogen (orlogsbogen) indklæbede røde eller gule mødebefaling.

Såfremt landet bliver delvis besat af angriberen, skal alle, der ikke kan nå frem til deres egen afdeling, tilslutte sig andre kæmpende danske eller allierede enheder.

Af det personel af værnene, der er overført til hjemmeværnet, skal de, der i fredstid er iklædt og udrustet, møde som bestemt ved »Hjemmeværnet på plads«. Det øvrige personel af værnene, der er overført til hjemmeværnet, skal derimod afvente nærmere ordre.

Kongelig anordning af 6. marts 1952

om forholdsordre for det militære forsvar ved angreb på landet og under krig.

Ændret ved kongelig anordning af 26. april 1961.

GRADSTEGN M.V. FOR PERSONEL AF SØVÆRNET OG MARINEHJEMMEVÆRNET

KASKETEMBLEM FOR

Officerer, specialofficerer, musikdirigenter, musikere og overmekanikere af 1. grad

Øvrige befalingsmænd, overmekanikere af 2. grad og mekanikere af linien

Øvrigt jakkekliedt personel

FOR OFFICERER AF ADMIRALSKLASSEN

FOR KOMMANDØR KOMMANDØRKAPTAJN OG ORLOGSKAPTAJN

ORLOGSKOKARDE FOR

Bluseklædt frivilligt personel

Øvrigt bluseklædt personel

OFFICERER OG SPECIALOFFICERER

Gradstegn på underærme hhv. skulderstrop

● betegner ankerknep

ADMIRAL

VICEADMIRAL

KONTREADMIRAL
generalløge

KOMMANDØR
stabsløge af 1. grad,
korpchef (i klasse 4) HJV

KOMMANDØRKAPTAJN
stabsløge af 2. grad,
korpchef (i klasse 5),
distriktsleder af 1. grad | HJV

ORLOGSKAPTAJN
orlogskaptajn af specialgruppen,
overlæge,
overtandlæge, distriktsleder af 2. grad, | HJV
sektionschef

KAPTAJNLØJTANT
kaptajnløjtant af specialgruppen,
flotillechef, undersektionschef,
kompagnifører, forvaltningsleder i 18. lønningsklasse | HJV

SØLØJTANT af 1. grad
søljøjtant af specialgruppen,
reserveløge og reservetandlæge
med over 2 års tjeneste som sådan,
halvflotillefører, halvkompanifører,
forvaltningsleder i 15. lønningsklasse | HJV

OVERFENRIK
af specialgruppen

SØLØJTANT af 2. grad
fenrik af specialgruppen, reserveløge
og reservetandlæge med under 2 års
tjeneste som sådan,
divisionsfører, delingsfører,
forvaltningsleder i 12. og 9. lønningsklasse | HJV

OFFICERER AF LINIEN OG AF RESERVEN

SPECIALOFFICERER AF LINIEN OG AF RESERVEN

TJENESTEGRENSFARVER FOR OFFICERER OG SPECIALOFFICERER

Maskin
Intendantur
Løge
Tele

karmoisinrød
hvid
ponceau-rød
grøn

Artilleritekniker
Skibbygger
Proviant
Sanitet

violet
violet
mellembla
beige

ØVRIGE BEFALINGSMÆND OG MENIGT PERSONEL

Ærmegradstegn (Skjorteuniform og regnfrakke dog skuldergradstegn)

■ betegner tjenestegrensemblem
● betegner roset

SENIORSERGENT
af 1. grad

SENIORSERGENT
af 2. grad

OVERSERGENT

SERGENT
til frivillig tjeneste ud over den for
graden gældende første pligtige
tjenestetid,
halvdivisionsfører, | HJV
halvdelfingsfører

SERGENT
underlæge, undertandlæge

KORPORAL
til frivillig tjeneste ud over den for
graden gældende første pligtige
tjenestetid,
gruppefører HJV

KORPORAL

MENIGT PERSONEL

OVERKONSTABEL

KONSTABEL

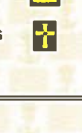

BEFALINGSMANDSELEV

NOTE 1)

KORPORALSELEV
efter skole men inden udnævnelse

KONSTABELELEV på eksercerskole

KONSTABELELEV med tildelt speciale

VPL BEFAREN *)

VPL TEOLOG

*) kun på venstre overærme

ANKERKNAP

TJENESTEGRENS-EMBLEMER

For øvrige befalingsmænd og menigt personel

ARTILLERI

MATROS OG MINE

SIGNAL

TORPEDO

MASKIN

TELE

INTENDANTUR

ARTILLERITEKNIKER

SKIBBYGGER

PROVIAINT

SANITET

DISTINKTIONER FOR MILITÆRT PERSONEL UDEN FOR DEN MILITÆRE RÆKKEFØLGE

MUSIKDIRIGENT

MUSIKER

ORLOGSPROVST

ORLOGSPRÆST

OVERMEKANIKER AF 1. GRAD

MEKANIKER AF LINIEN

OVERMEKANIKER AF 2. GRAD

MEKANIKER PÅ KONTRAKT MED OVER 5 ÅRS TJENESTE EL. EFTER FYLDTE 35 ÅR

TJENESTEGRENSEMBLEMER FOR MEKANIKERPERSONEL

ARTILLERIMEKANIKER

MINE-MEKANIKER

TORPEDO-MEKANIKER

MASKIN-MEKANIKER

VAGT- OG BASE-MEKANIKER

HUEMÆRKE FOR

KVINDELIGT PERSONEL (barøt)

MANDLIGT PERSONEL (fæltue)

ÆRMEMÆRKE FOR PERSONEL AF MARINEHJEMMEVÆRNET

Reproduceret ved Geodætisk Institut. København 1966

GRADSTEGN M.V. FOR PERSONEL AF HÆREN OG HÆRHJEMMEVÆRNET

KASKETEMBLEM

KOKARDE FOR BEFALINGSMÆND

KOKARDE FOR MENIGT PERSONEL

HUEEMBLEM (Hærmærket)

OFFICERER OG SPECIALOFFICERER

Skuldergradstegn

● betegner våbenknap

GENERAL

GENERALLØJTNANT

GENERALMAJOR
generallæge

OBERST
stabeløge af 1. grad, stabssyrlæge,
regionsleder/korpschef
(i klasse 4) HJV

OBERSTLØJTNANT
stabeløge af 2. grad,
regionsleder/
korpschef (i klasse 5),
distriktsleder af 1. grad HJV

MAJOR
major af specialgruppen,
overlæge, overtandlæge,
overdyrlæge,
distriktsleder af 2. grad, HJV
regionalløge

KAPTAJN
kapitajn af specialgruppen,
kompagnichef, distrikts-
lotte, forvaltningsleder
i 18. lønningsklasse HJV

PREMIERLØJTNANT
premierløjtnant af specialgruppen,
reserveløge og reservetandlæge
med over 2 års tjeneste som sådan,
halkompagnifører, forvaltnings-
leder i 15. lønningsklasse HJV

OVERFENRIK
af specialgruppen

LØJTNANT
fenrik af specialgruppen, reserveløge
og reservetandlæge med under 2 års
tjeneste som sådan, reservedyrlæge,
dolingsfører, forvaltningsleder
i 12. og 9. lønningsklasse HJV

GRUPPEAFMÆRKNING FOR SPECIALOFFICERER

ØVRIGE BEFALINGSMÆND OG MENIGT PERSONEL

Ærmegradstegn (Skjorteuniform dog skuldergradstegn)

□ betegner våbenmærke
○ betegner roset

SENIORSERGENT
af 1. grad

SENIORSERGENT
af 2. grad

OVERSERGENT

SERGENT
til frivillig tjeneste ud over den for
graden gældende første pliguge
tjenestetid, halvdelingsfører HJV

SERGENT
underlæge, undertandlæge

KORPORAL
til frivillig tjeneste ud over den for
graden gældende første pligtige
tjenestetid, gruppefører HJV

KORPORAL

MENIGT PERSONEL

OVERKONSTABEL

KONSTABEL

BEFALINGSMANDSELEV

KONSTABELELEV på skole

GRUPPEFØRER

VPL. TEOLOG

VÅBENMÆRKER

Infanteriet

Pansertropperne

Artilleriet

Ingeniørtropperne

Telegraftropperne

Forsyningstropperne

Hærens
tekniske Korps

Forsvarets
Intendanturkorps

Forsvarets
Lægekorps

Hjemmeværnet

HM KONGENS
NAVNETRÆK

Den kgl. Livgarde
og Gardehusarregimentet

HM DRONNINGENS
NAVNETRÆK

Dronningens
Livregiment

VÅBENKNAPPER

Knap med det
egentlige
danske våben

Infanteriet

Den kgl. Livgarde
og Gardehusar-
regimentet

Panser-
tropperne

Artilleriet

Ingeniør-
tropperne

Telegraf-
tropperne

Forsynings-
tropperne

Hærens
tekniske Korps

Forsvarets
Intendanturkorps

Forsvarets
Lægekorps

Dyrlægekorps

Forsvarets
Auditørkorps

Hjemmeværnet

Løveknep

UNDER TJENESTE I UDlandet

DANMARK

ÆRMEMÆRKE

NATIONALITETSMÆRKE

ÆRMEMÆRKE FOR PERSONEL AF
HÆRHJEMMEVÆRNET

DISTINKTIONER FOR MILITÆRT PERSONEL UDEN FOR DEN MILITÆRE RÆKKEFØLGE

GENERALAUDITØR

AUDITØR

AUDITØRASSISTENT

FELTPROVST

FELTPRÆST

MUSIKDIRIGENT

MUSIKER

GRADSTEGN M.V. FOR PERSONEL AF FLYVEVÅBNET OG FLYVERHJEMMEVÆRNET

KASKETEMBLEM

HUEEMBLEM (FOR ALLE)

OFFICERER OG SPECIALOFFICERER

Gradstegn på underarme hhv. skulderstrop

▲ betegner ærme- og skulderemblem
● betegner flyverknapp

ØVRIGE BEFALINGSMÆND OG MENIGT PERSONEL

Ærmegradstegn (Skjorteuniform dog skuldergradstegn)

○ betegner roset

GENERAL

GENERALLØJTNANT

GENERALMAJOR
generallæge

OBERST
stabslæge af 1. grad,
korpachef (i klasse 4) HJV

OBERSTLØJTNANT
stabslæge af 2. grad,
korpachef (i klasse 5),
distriktsleder af 1. grad HJV

MAJOR
major af specialgruppen,
overlæge,
overlæge,
distriktsleder af 2. grad,
sektionschef HJV

KAPTAIN
kaptein af specialgruppen,
askadrillechef, undersektions-
chef, forvaltningsleder
i 18. lønningsklasse HJV

FLYVERLØJTNANT af 1. grad
flyverløjtnant af specialgruppen,
reservelæge og reservetandlæge
med over 2 års tjeneste som sådan,
halveskadillefører, forvaltnings-
leder i 15. lønningsklasse HJV

OVERFENRIK
af specialgruppen

FLYVERLØJTNANT af 2. grad
fenrik af specialgruppen, reservelæge
og reservetandlæge med under 2 års
tjeneste som sådan,
sektionsfører, forvaltningsleder
i 12. og 9. lønningsklasse HJV

SENIORSERGENT
af 1. grad

SENIORSERGENT
af 2. grad

OVERSERGENT

SERGENT
til frivillig tjeneste ud over den for
graden gældende første pligtige
tjenestetid,
halvsektionsfører HJV

SERGENT
underlæge, undertandlæge

KORPORAL
til frivillig tjeneste ud over den for
graden gældende første pligtige
tjenestetid,
gruppeløjer HJV

KORPORAL

MENIGT PERSONEL

OVERKONSTABEL

KONSTABEL

BEFALINGSMANDSELEV

KONSTABELELEV på skole

MENIG

VPL. TEOLOG

FLYVEREMBLEM

NAVIGATØREMBLEM

SKULDEREMBLEM
(metal)
FOR OFFICERER OG
SPECIALOFFICERER

ÆRMEEMBLEM
(guldtrækkerarbejde)
FOR OFFICERER OG
SPECIALOFFICERER

ÆRMEEMBLEM
(vævet stof)
FOR ØVRIGE BEFALINGSMÆND OG MENIGT PERSONEL

UNDER TJENESTE I UDlandet

DANMARK

ÆRMEMÆRKE

NATIONALITETSMÆRKE

DISTINKTIONER FOR MILITÆRT PERSONEL UDEN FOR DEN MILITÆRE RÆKKEFØLGE

MUSIKDIRIGENT

MUSIKER

FLYVERPROVST

FLYVERPRÆST

FLYVERKNAP

forgylt

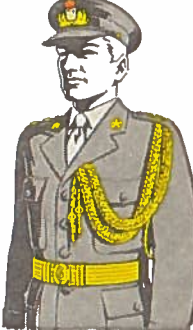

blå plastic

ÆRMEMÆRKE FOR PERSONEL AF
FLYVERHJEMMEVÆRNET

CIVILFORSVARSKORPSETS GRADSTEGN M. V.

		GRADER						HUEEMBLEM (GARNISONSHUE)
		GRUPPEMÆRKER (PÅ REVERS)						
SKULDER		 Chef- gruppen	 Mester- gruppen	 Ingeniør- gruppen	 Læge- gruppen	 Forvaltnings gruppen	 Værksted- gruppen	
	KORPS- CHEF							
	BRIGADE- CHEF		KORPS- INGENIØR		FORVALT- NING- S- CHEF			
	KOLONNE- CHEF		INGENIØR i 24. løn.kl.	KORPS- LÆGE	FORVALT- NING- S- INSPEKTØR i 22. løn.kl.			
	SEKTIONS- CHEF	KORPS- MESTER i 22. løn.kl.	INGENIØR i 22. og 21. løn.kl.	KOLONNE- LÆGE i 22. løn.kl.	FORVALT- NING- S- INSPEKTØR i 22. løn.kl.	VERK- MESTER i 22. løn.kl.		
	SEKTIONS- LEDER I	KORPS- MESTER i 17. løn.kl.	INGENIØR i 18. løn.kl.	KOLONNE- LÆGE i 17. løn.kl.	FORVALT- NING- S- INSPEKTØR i 17. løn.kl.	VERK- MESTER i 17. løn.kl.		
	SEKTIONS- LEDER II	KORPS- MESTER i 14. løn.kl.	INGENIØR i 15. løn.kl.		FORVALT- NING- S- INSPEKTØR i 14. løn.kl.	VERK- MESTER i 14. løn.kl.		
	MESTER I					VERK- STEDS- ASSISTENT I		
	SEKTIONS- LEDER II (R)	MESTER II	INGENIØR (R) i 15. løn.kl.		FORVALT- NING- S- INSPEKTØR (R) i 14. løn.kl.	VERK- STEDS- ASSISTENT II		
O. ÆRME		ANDRE TAKTISKE BEFALINGSMÆND (intet gruppemærke)						
	DELINGSFØRER I					FORVALT- NING- ASSISTENT I	HÅND- VÆRKER I	
	DELINGSFØRER II					FORVALT- NING- ASSISTENT II	HÅND- VÆRKER II	
	GRUPPEFØRER					FORVALT- NING- ASSISTENT III	HÅND- VÆRKER III	
	BEFALINGSMANDSELEV (intet gruppemærke)							
								KORPSMÆRKE På uniform: højre ø. ærme (for alle) På garnisonshue (for befalingsmænd)
								HUEEMBLEM PÅ SKRÅHUE (ALLE)
								GALLA
								UNIFORMS- KNAPPER grå plastic
 								NATIONALKOKARDE MENIGE BEFALINGSMÆND